

Załącznik do Uchwały Nr 167/VII/2016

Rady Miasta Józefowa z dnia 01.04.2016 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Józefowa
na lata 2016-2020

2016

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	5
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA.....	16
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA.....	16
2. DEMOGRAFIA.....	17
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	19
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	20
5. GOSPODARKA	20
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	21
7. EDUKACJA I KULTURA	22
8. OCHRONA ZDROWIA.....	25
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	28
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	33
11. POMOC SPOŁECZNA	35
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	46
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	48
14. BEZROBOCIE	51
15. BEZDOMNOŚĆ.....	54
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	54
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	58
18. SYTUACJA DZIECKA.....	65
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	70
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	73
21. ANALIZA SWOT	76
22. PODSUMOWANIE	84
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	91
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	91
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	105
3. RAMY FINANSOWE.....	106
4. PROGRAMY I PROJEKTY	106
IV. UWAGI KOŃCOWE	107

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia lub rozwiązania wielu problemów społecznych oraz zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które zmierzają do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, oraz prowadzą do integracji społecznej.

Przedłożony materiał został opracowany w **Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Józefowie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, Kościoła, mieszkańcy miasta oraz eksperci.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców. Do analizy wykorzystano ankiety, w których do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w mieście odnieśli się losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radni, pracownicy Urzędu Miasta, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele placówek oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła). Respondenci odpowiadali też w innej ankiecie na pytania dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Z kolei analizie sytuacji dziecka w mieście w środowisku szkolnym i rodzinnym służyły ankiety wypełnione przez pedagogów z funkcjonujących na terenie miasta placówek oświatowych.

Dokument został przygotowany na lata 2016-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące miasta oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w mieście, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

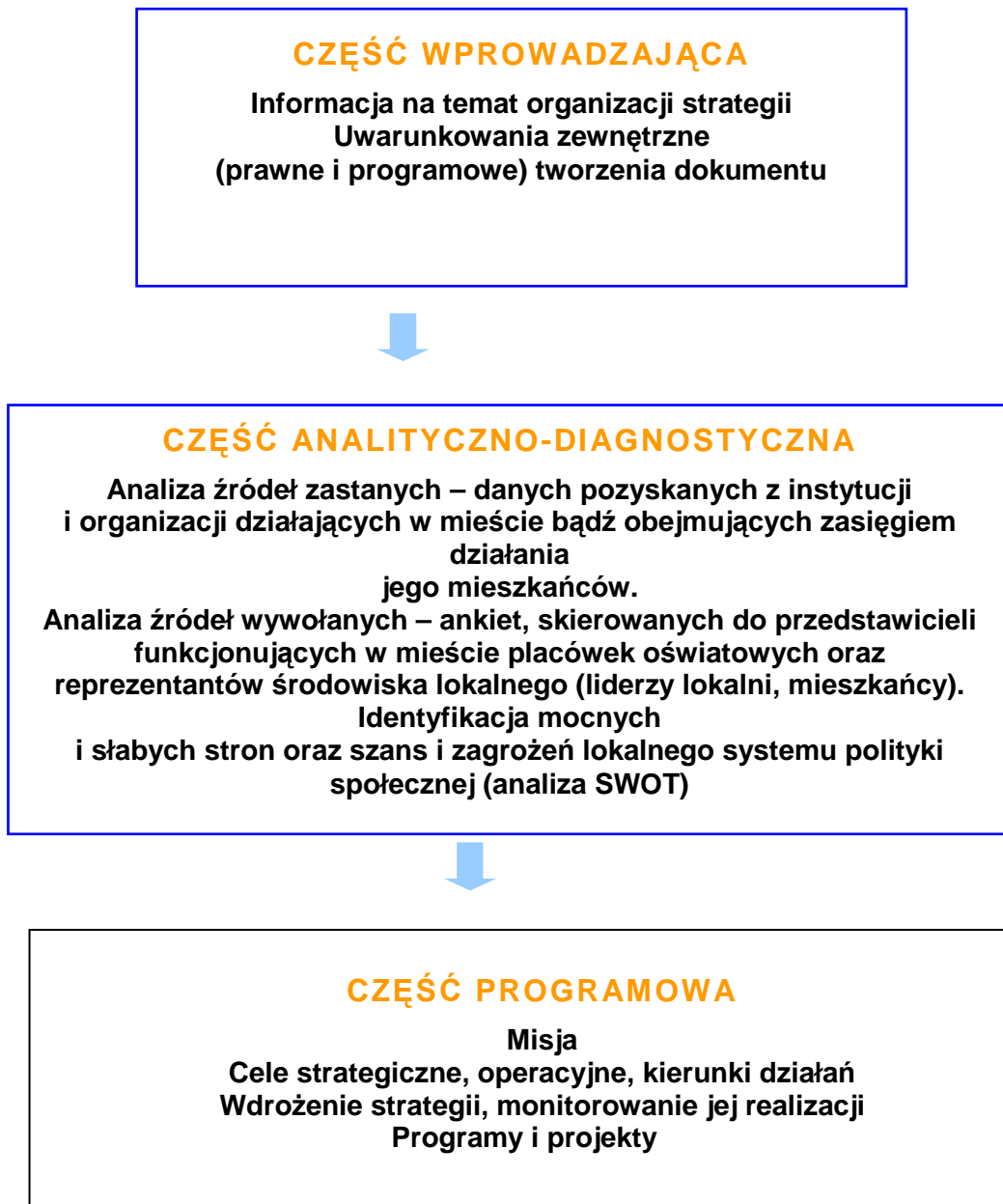
- Demografia;
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Gospodarka;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja i kultura;
- Ochrona zdrowia;
- Sport, rekreacja i turystyka;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sektor pozarządowy;
- Bezrobocie;
- Bezdomność;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Problemy równości płci,
- Sytuacja dziecka;
- Sytuacja osób starszych;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, znajduje się w dokumencie prognoza zmian oraz umieszczona jest informacja na temat

sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młódzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „Europejska agenda cyfrowa” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby

korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,

- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze”

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze” jest dokumentem, który stanowi odpowiedź na wyzwania, którym musi sprostać województwo, aby podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Strategia wyznacza cele rozwojowe, których realizacja zapewni utrzymanie trwałego rozwoju.

Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie i jego potencjału nakreślono scenariusze rozwoju województwa oraz wyznaczono cele rozwojowe. Za priorytetowy cel strategiczny przyjęto „Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym”. Oprócz niego w dokumencie sformułowano trzy inne cele strategiczne:

1. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,
2. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
3. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Realizację najistotniejszego z punktu widzenia polityki społecznej celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki” uzależniono od wdrożenia poniżej przedstawionych działań.

Kierunek działania 18. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Działania:

- 18.1. Kształcenie zawodowe młodzieży.
- 18.2. Kształcenie ustawiczne i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
- 18.3. Zwiększenie potencjału dydaktycznego uczelni wyższych oraz naukowo-badawczego regionu.
- 18.4. Budowa społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie tożsamości regionalnej.
- 18.5. Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.

Kierunek działania 19. Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej.

Działania:

19.1. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób wychowujących dzieci, niepełnosprawnych oraz absolwentów i osób w wieku 50+.

19.2. Upowszechnianie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego.

19.3. Wspieranie rodzin wielodzietnych.

Kierunek działania 20. Rozwój priorytetowych dla regionu dziedzin nauki.

Działania:

20.1. Wspieranie rozwoju edukacji w zakresie nauk matematycznych i przyrodniczych.

20.2. Wspieranie wysokospecjalistycznych kierunków kształcenia szczególnie w dziedzinach biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych.

Kierunek działania 21. Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej.

21.1. Wspieranie reorientacji zawodowej osób odchodzących z rolnictwa.

21.2. Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia.

Kierunek działania 22. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

Działania:

22.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i łagodzenie skutków bezrobocia.

22.2. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej.

22.3. Wspomaganie zadań mających na celu włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu.

Kierunek działania 23. Wyrównanie szans edukacyjnych.

Działania:

23.1. Zwiększenie dostępności usług oświatowych na obszarach wiejskich.

23.2. Tworzenie warunków materialnych i organizacyjnych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej.

Kierunek działania 24. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Działania:

24.1. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym.

24.2. Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.

24.3. Profilaktyka i ochrona zdrowia.

24.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 2020

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Dokument uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiada na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego, w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

Specyfika Mazowsza wynika w znacznym stopniu ze stołecznego charakteru regionu. Rola Warszawy, będącej stolicą państwa oraz gospodarczą lokomotywą kraju warunkuje rozwój całego Mazowsza i stanowi siłę, która przekłada się na regionalną konkurencyjność.

Wsparcie dla wzmacniania konkurencyjności regionu powinno opierać się na zrównoważonym rozwoju subregionów oraz zapewniać spójność terytorialną Mazowsza i wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie.

RPO WM 2014-2020 zakłada dalsze wzmacnianie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczynić się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną - regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowane zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich w zakresie przewidzianym w RPO WM 2014-2020.

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest „inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy”. W opracowaniu wskazano trzy cele strategiczne, które stanowią odpowiedź na podstawowe wyzwania Strategii Europa 2020, w kontekście wspierania rozwoju inteligentnego, zrównoważonego, jak i włączającego:

- 1. Rozwój konkurencyjnej gospodarki regionu opartej na innowacyjności, przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy i zrównoważonych zasobach.**

Wsparcie dla innowacyjnej przedsiębiorczości regionu opartej na wiedzy i efektywnym wykorzystaniu zasobów prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy. Wzrost działalności badawczej i rozwojowej w przedsiębiorczości w celu podniesienia konkurencyjności regionu w skali kraju i Europy.

2. Przeciwdziałanie dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację.

Zwiększenie chłonności regionalnego rynku pracy, wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja w regionie opierają się na wsparciu grup defaworyzowanych, a także na ukierunkowaniu zatrudnienia na włączenie społeczne. Ponadto, znaczącą rolę odgrywają działania służące dostosowaniu edukacji do potrzeb rynku pracy. Powyższe przedsięwzięcia wpłyną na wzrost wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego Mazowsza, a tym samym zwiększenie spójności i konkurencyjności regionu.

3. Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu.

Rozwój gospodarczy nie może dokonywać się kosztem środowiska naturalnego, dlatego istotnym celem rozwoju Mazowsza jest wsparcie wzrostu efektywności energetycznej, większe wykorzystanie źródeł odnawialnych, co przyczyni się do zmniejszania emisji CO₂ i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. W RPO WM 2014-2020 nacisk na emisyjność nie jest tak duży jak na rozwój przedsiębiorczości i spójność, gdyż cel ten Mazowsze w znacznym stopniu osiągnie poprzez zaangażowanie Funduszu Spójności (FS).

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Józefów – miasto w województwie mazowieckim, w powiecie otwockim, w aglomeracji warszawskiej, położone przy ujściu Świdra do Wisły. Według danych z końca 2014 r. powierzchnia miasta wynosiła 23,93 km².

Na południu miasto graniczy z Otwockiem, na wschodzie sąsiaduje z gminą Wiązowna i częściowo z warszawską dzielnicą Wawer. Odległość między centrum Józefowa a śródmieściem stolicy wynosi około 18 km. Na północy Józefów graniczy z Warszawą, ze wspomnianą dzielnicą Wawer. Przez Wisłę na zachodzie sąsiaduje z Konstancinem-Jeziorną. Na terenie Józefowa położona jest część Mazowieckiego Parku Krajobrazowego.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom Józefowa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat walorów miasta oraz czynników, które ograniczają jego możliwości rozwojowe.

Na wstępie przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów miasta. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali korzystne położenie geograficzne Józefowa – w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy Polski. Taka lokalizacja, zdaniem respondentów, stwarza mieszkańcom wiele możliwości, zarówno w sferze edukacji, zatrudnienia i biznesu, jak też szeroko rozumianej kultury i rekreacji.

Atuty wynikające z położenia geograficznego to również niezaprzeczalne walory przyrodnicze tego terenu – znajdujące się w pobliżu obszary leśne, ze szczególnym uwzględnieniem lasów iglastych, które wpływają na dobry klimat regionu oraz okolice rzeki Świder stwarzające możliwość wypoczynku i rekreacji.

Mieszkańcy docenili rozwiniętą infrastrukturę i inwestycje prowadzone w tym zakresie: czyste zadbane miasto, dobrze utrzymane ciągi piesze i rowerowe, liczne obiekty handlowe, usługowe i rekreacyjne. Chwalono także dostępność opieki medycznej i urzędów oraz pracę przedstawicieli administracji i służb pomocowych, ze specjalnym wskazaniem na pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

Wśród słabych stron miasta na czoło wybija się, zdaniem ankietowanych sytuacja mieszkaniowa, o czym świadczy przede wszystkim dotkliwie odczuwany przez mieszkańców brak lokali komunalnych. Narzekano także na brak komunikacji miejskiej, co przy dość rozległym terenie stanowi źródło problemów dla wielu ludzi mieszkających w Józefowie i najbliższej okolicy.

Podnoszono również kwestię niedoborów na rynku pracy i zgłoszono pilną potrzebę wzmocnienia wysiłków i działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i licznym problemom, jakie wiążą się z brakiem zatrudnienia.

Niektórzy spośród badanych źle oceniają sposób stanowienia prawa miejscowego – bez odpowiednich konsultacji społecznych i udziału obywateli.

Z nadesłanych ankiet płynie również wniosek, że niektórym mieszkańcom doskwiera brak żłobka oraz domu dziennego pobytu dla osób starszych.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2014 roku Józefów liczył 18 988 mieszkańców, w tym 10 093 kobiet, które stanowiły 53% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w mieście wynosiła 842 osoby na km².

W latach 2012-2014 nieznacznie zwiększała się ogólna liczba ludności miasta, a struktura wiekowa mieszkańców miasta ulegała zmianom. Na przestrzeni tego okresu miał miejsce niewielki wzrost liczby dzieci i młodzieży oraz nieco bardziej wyraźny wzrost liczby osób starszych. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	4 149	4 176	4 188
liczba osób w wieku produkcyjnym	11 603	11 516	11 517
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 029	3 165	3 283
ogółem	18 781	18 857	18 988

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Zamieszczone poniżej tabele przedstawiają dane w tym zakresie.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń żywych	229	215	182
liczba zgonów	148	148	175
przyrost naturalny	81	67	7

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

W rozpatrywanym okresie na terenie Miasta Józefowa malała liczba urodzeń żywych, jednakże we wszystkich analizowanych latach była wyższa niż liczba zgonów, która z kolei systematycznie rosła. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był z roku na rok niższy, a w 2014 r. zmalał niemal dziesięciokrotnie w porównaniu do lat poprzednich, co może stanowić zapowiedź niekorzystnego trendu w sytuacji demograficznej miasta.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Liczba osób spoza miasta zameldowanych na stałe	633	163	247
Liczba osób spoza miasta zameldowanych czasowo	216	459	447
Liczba osób wymeldowanych poza miasto (na stałe)	271	331	379
Liczba osób wymeldowanych poza miasto (czasowo)	58	67	53
saldo migracji ogółem	271	-168	-132

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

Na liczbę mieszkańców w mieście wpływał również ruch migracyjny. Położenie Józefowa w obrębie aglomeracji warszawskiej powoduje szczególną sytuację i sprawia, że w mieście osiedlają się, głównie na podstawie czasowego zameldowania, liczni pracujący w stolicy cudzoziemcy. Saldo migracji, przy uwzględnieniu powyższych uwarunkowań, zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym wykazywało wahania, a bilans migracji był w latach 2013-2014 niekorzystny.

Analiza sytuacji demograficznej Józefowa dokonana w oparciu o przytoczone wyżej dane statystyczne, jakkolwiek odzwierciedlająca pozytywne tendencje, takie jak zwiększająca się populacja miasta oraz rosnąca liczba dzieci i młodzieży, wskazuje również kwestie z punktu widzenia demografii niekorzystne. Dotyczą one przede wszystkim spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów, czego bezpośrednim efektem jest systematycznie malejący przyrost naturalny. Istotnym elementem niniejszej analizy jest także odnotowana w statystykach stale zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, przy czym należy mieć na uwadze fakt, iż w przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Opisane wyżej tendencje składające się na prognozę demograficzną dla Józefowa stanowią podstawę do określenia kierunków działania dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją wymagają oprócz, co oczywiste, adresowania usług społecznych do dzieci i młodzieży, także dostosowywania ich, w znacznie

większym zakresie niż dotychczas, do potrzeb seniorów. W przypadku najmłodszych obywateli konieczne jest zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji. Ludziom starszym trzeba natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina miejska Józefów posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w mieście w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	127
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	13 020
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	134
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	15 543
sieć drogowa	
Długość dróg publicznych	169
długość dróg gminnych (w km)	143

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w mieście w latach 2012-2014. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2012-2014:

- Przebudowa ciągu pieszo-rowerowego w ul. Kard. S. Wyszyńskiego
- Budowa sieci teleinformatycznej dla miasta
- Remont budynku UM Józefowa
- Rozbudowa Miejskich Terenów Sportowych i Rekreacyjnych
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody
- Budowa sieci wodociągowej, ul. Kard. S. Wyszyńskiego
- Modernizacja oświetlenia ulicznego (7 ulic)
- Budowa ciągu pieszo-rowerowego w ul: Sikorskiego, 3-go Maja
- Budowa skweru i. Jana Pawła II
- Remont – Budynek A

- Modernizacja budynku MOK
- Rozbudowa miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej
- Modernizacja oświetlenia ulicznego, ul: Wąska, Westerplatte, Teatralna, 3-go Maja, Piłsudskiego
- Oświetlenie niebezpiecznych przejść dla pieszych
- Przebudowa ulic: Orlej, Dobrej, Wilsona, Sądowej
- Budowa placu zabaw i fitness przy ulicach: Ks. Malinowskiego i Godebskiego
- Modernizacja oświetlenia ulicznego w Józefowie
- Realizacja projektu „Internet w domu szansą rozwoju społeczeństwa informacyjnego”
- Realizacja projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu”

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Miasto nie posiada komunikacji miejskiej. Czynne są stacje kolejowe PKP: Józefów i Michalin. Przez miasto przebiega komunikacja autobusowa relacji Otwock – Warszawa – przystanki autobusowe: Józefów, Michalin wzdłuż linii kolejowej.

5. GOSPODARKA

Sytuacja gospodarcza regionu w istotny sposób wpływa na poziom życia jego mieszkańców.

W ciągu ostatnich lat na terenie miasta Józefowa zarejestrowano wiele nowych firm, najczęściej małych, zatrudniających kilka osób lub sklasyfikowanych jako jednoosobowa działalność gospodarcza. Ogółem w latach 2012-2014 wyraźnie rosła liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w mieście. Działyły one głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy (983 podmioty), przetwórstwo przemysłowe (496 podmiotów), działalność profesjonalna i naukowo-techniczna (419 podmiotów) oraz budownictwo (319 podmiotów). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w mieście przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze w mieście w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba podmiotów ewidencji miejskiej	1 917	2 155	2 430

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w mieście w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2014 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12
przetwórstwo przemysłowe	496
budownictwo	319
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	983
transport i gospodarka magazynowa	140
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	87
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	102
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	419
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4
edukacja	152
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	192
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	66
inne sekcje	199

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych w Józefowie, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2012-2014.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe w mieście w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba mieszkań komunalnych w mieście	176	250	309
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	6 737,46	9 256,26	12 503,99
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	450	602	820
liczba mieszkań socjalnych w mieście	275	194	135
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	9 374,93	6 525,83	3 398,50
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	664	479	134

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych w mieście systematycznie wzrastała (od 176 w 2012 r. do 309 w 2014 r.). Zwiększała się także liczba osób zasiedlających mieszkania komunalne (z 450 w 2012 r. do 820 w 2014 r.).

Natomiast liczba mieszkań socjalnych w mieście w latach 2012-2014 stale zmniejszała się (z 275 w 2012 r. do 135 w 2014 r.). Zmniejszała się tym samym liczba osób, którym takie lokale przydzielono (z 664 w 2012 r. do 134 w 2014 r.).

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Józefowie tej formy pomocy udziela Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	133	223	137
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	133	223	137
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	314 707	315 978	272 161

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

W latach 2012-2014 liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy ulegała wahaniom (z 133 w 2012 r. poprzez 223 w 2013 r. do 137 w 2014 r.). Liczba przyznanych dodatków pokrywała się z liczbą rodzin, które były do tej formy wsparcia uprawnione na mocy administracyjnej decyzji

7. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Nie należy przy tym zapominać, że przedszkole i szkoła należą do głównych czynników socjalizacji, odpowiedzialnych za przekazanie informacji, umiejętności i wartości, które społeczeństwo uważa za ważne dla życia społecznego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2013/2014 w Józefowie funkcjonowało 25 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 12 placówek wychowania przedszkolnego, 5 szkół podstawowych, 4 szkoły gimnazjalne, 3 szkoły ponadgimnazjalne i 1 szkoła wyższa. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Placówki oświatowo-wychowawcze w mieście w roku szkolnym 2013/2014

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	12	1 076	131
w tym przedszkola	12	1 076	131
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	192	-
szkoły podstawowe	5	2 124	292
szkoły gimnazjalne	4	741	132
szkoły ponadgimnazjalne	3	66	50
szkoły wyższe	1	x	x

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

Głównym organizatorem i koordynatorem działań kulturalnych w Józefowie jest obchodzący w 2013 roku 40-lecie swojej działalności Miejski Ośrodek Kultury, niezaprzeczalny lider wśród domów kultury w powiecie otwockim.

Dzięki wystawom, koncertom, spektaklom, festiwalom, spotkaniom z poezją i filmem oraz całym szeregiem działań interaktywnych artystyczny krajobraz Józefowa jest bardzo bogaty i urozmaicony.

W mieście często goszczą uznani artyści tacy jak: Leszek Możdżer, Grzegorz i Patrycja Markowscy, Anna Seniuk, Irena Jarocka, Ewa Bem, Zbigniew Wodecki, Krystyna Prońko, Grzegorz Turnau, czy zespoły: „Bracia”, „Zakopower”, „Golec uOrkiestra” czy „Kroke”. Corocznie organizowane są także muzyczno-poetyckie koncerty patriotyczne, na które przychodzą całe rodziny.

Mieszkańcy Józefowa mogą rozwijać swoje pasje i talenty na zajęciach plastycznych, muzycznych, tanecznych, teatralnych oraz rekreacyjno – ruchowych. Dzieci, młodzież i dorośli mogą być członkami zespołów i grup artystycznych: Chóru „Schola Cantorum Maximilianum”, Zespołu Wokalno-Teatralnego „Rubikon”, Zespołu Tańca Polskiego, Zespołu Tańca Towarzyskiego i Nowoczesnego „Iskierki”, Zespołu Teatralno-Tanecznego „Isadora” oraz Teatru „A Kuku”. Efekty pracy artystycznej wymienionych grup to ciekawe widowiska, koncerty i spektakle teatralne oraz taneczne. Propagowane są także nowe trendy

sztuki medialnej i multimedialnej, sztuki przestrzeni publicznej, designu, a nawet warsztaty beatboxu.

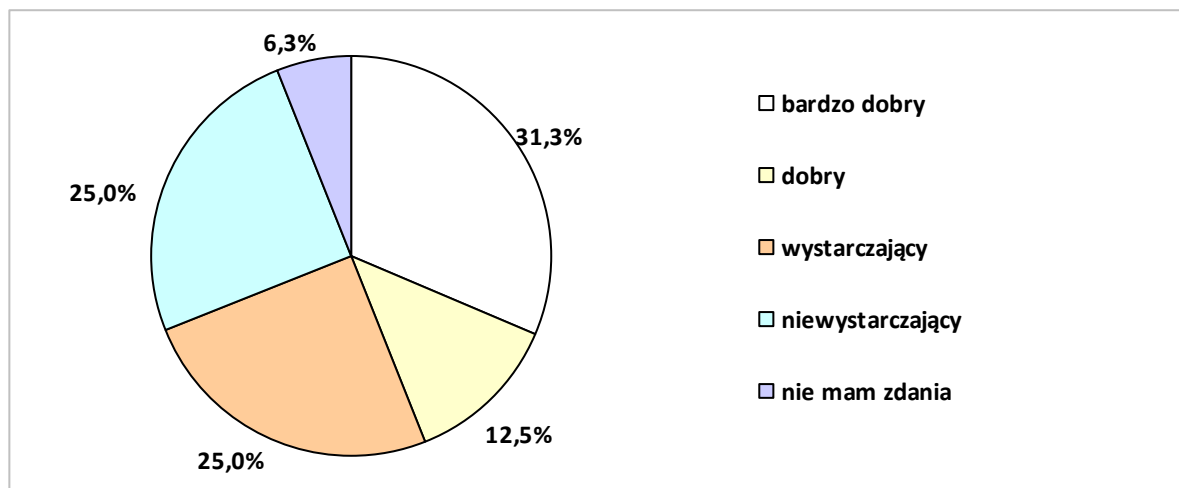
Ponadto w mieście prowadzi działalność Miejska Biblioteka Publiczna oraz funkcjonuje Muzeum Elwiro Michała Andriollego – związanego z regionem XIX-wiecznego rysownika, cenionego ilustratora i malarza.

Józefów znany jest z takich wydarzeń artystycznych, jak: Mazowieckie Forum Kultury i Biznesu, Festiwal Niezwykłych Instrumentów, Ogólnopolski Przegląd Teatrów dla Dzieci „Bez Sceny”, Festiwal Najpiękniejszych Tańców Świata, Ogólnopolski Festiwal Bluesowy im. Tadeusza Nalepy „Lep na Bluesa”, czy też Festiwal Otwarte Ogrody. W latach 1995-2001 odbywały się także Ogólnopolskie Spotkania Gwiazd Piosenki Dziecięcej. Laureatkami tego jednego z najstynniejszych, polskich festiwali dziecięcych były znane obecnie gwiazdy, m. in. aktorka Alicja Bachleda-Curuś oraz piosenkarki Marina Łuczenko i Alicja Janosz.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom Józefowa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych oraz do placówek kultury w mieście.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych.

Wykres 1. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w mieście?

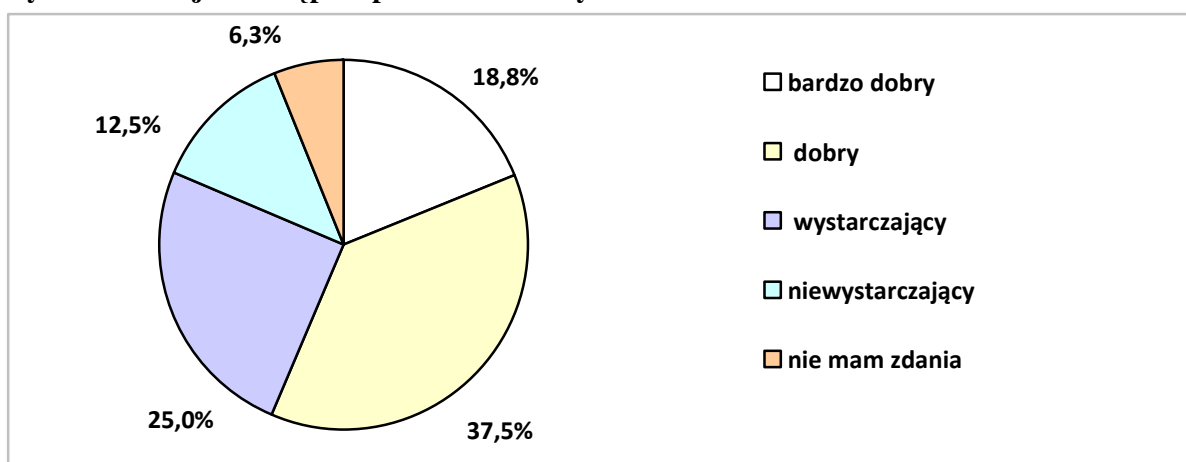
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w mieście. Za bardzo dobry lub dobry uznało go łącznie 43,8%, a za wystarczający 25,0% badanych. Negatywnie dostępność placówek oświatowo-wychowawczych w mieście oceniło 25,0% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało

6,3%. Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w mieście brakuje, uczestnicy badania wskazywali przedszkole, żłobek, szkoły, ośrodek socjoterapeutyczny..

Ponad połowa uczestników badania ankietowego (56,3%) uznała, że dostęp do placówek kultury w mieście jest dobry lub bardzo dobry. Jako wystarczający określiło go 25,0% badanych. Natomiast 12,5% respondentów stwierdziło, że jest on niewystarczający. Zdania w tej sprawie nie miało 6,3% respondentów. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na ten temat.

Wykres 2. Jaki jest dostęp do placówek kultury w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne, których w mieście brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali przede wszystkim kino.

8. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W Józefowie funkcjonują 4 zakłady opieki zdrowotnej, w tym 2 niepubliczne oraz działa 8 aptek i punktów aptecznych.

Dla scharakteryzowania sytuacji zdrowotnej mieszkańców miasta przydatna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej. W poniższej tabeli przedstawiono dane za 2014 rok, dotyczące schorzeń stwierdzanych u pacjentów leczonych w „Centrum Medycznym Józefów” z siedzibą w Józefowie, ul. Armii Krajowej 5

i Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodni Miejskiej w Józefowie przy ul. M.C. Skłodowskiej 5/7.

Tabela 10. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z miasta w 2014 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie		
	Centrum Medyczne Józefów, ul. Armii Krajowej 5	SPZOZ Przychodnia Miejska, ul. M.C. Skłodowskiej 5/7	
nowotwory	13	57	
niedokrwistości	29	208	
choroby tarczycy	24	13	
cukrzyca	1	11	
niedożywienie	0	1	
otyłość	10	31	
zaburzenia odżywiania	6	0	
upośledzenie umysłowe	5	1	
padaczka	9	24	
dziecięce porażenie mózgowe	1	17	
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	44	259	
choroba nadciśnieniowa	2	42	
alergia – dychawica oskrzelowa	242	422	
alergie pokarmowe	53	14	
alergie skórne	63	23	
zniekształcenia kręgosłupa	62	62	
choroby układu moczowego	2	20	
wady rozwojowe układu nerwowego	0	2	
wady rozwojowe układu krążenia	5	10	
wady rozwojowe narządów płciowych	1	6	
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	1	3	
wady rozwojowe – inne	1	10	
zaburzenia rozwoju	25	69	
w tym:	zaburzenia rozwoju fizycznego	9	0
	zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	10	0
trwałe uszkodzenia narządu ruchu	0	0	
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	48	0	

Dane Przychodni Specjalistycznej „Centrum Medyczne Józefów”, SPZOZ Przychodni Miejskiej w Józefowie,

Tabela 11. Schorzenia ludności miasta w wieku 19 lat i więcej w 2014 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie		
	Centrum Medyczne Józefów, ul. Armii Krajowej 5	SPZOZ Przychodnia Miejska, ul. M.C.Skłodowskiej5/7	
gruźlica	0	10	
nowotwory	274	1548	
choroby tarczycy	337	1046	
cukrzyca	781	1102	
niedokrwistość	84	646	
choroby obwodowego układu nerwowego	128	2031	
choroby układu krążenia	1 089	5748	
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	114	164
	choroba nadciśnieniowa	1 023	4601
	choroby naczyń mózgowych	146	170
	niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	161	1544
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	408	1059	
przewlekłe choroby układu trawiennego	369	3380	
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	638	4330	
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	539	0	

Dane Przychodni Specjalistycznej „Centrum Medyczne Józefów” i SPZOZ Przychodni Miejskiej w Józefowie,

U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono alergię dychawicę oskrzelową (664 osoby), alergię skórne (86 osoby) i zniekształcenia kręgosłupa (124 osoby). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (6837 osób), cukrzycą (1883 osób) oraz chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (4968 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 12. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z miasta w 2014 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży	
	Centrum Medyczne Józefów,	Przychodnia Miejska,
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	218	469
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	156	Brak danych
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	97	1068
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	31	85

Dane Przychodni Specjalistycznej „Centrum Medyczne Józefów” i SPZOZ Przychodni Miejskiej w Józefowie,

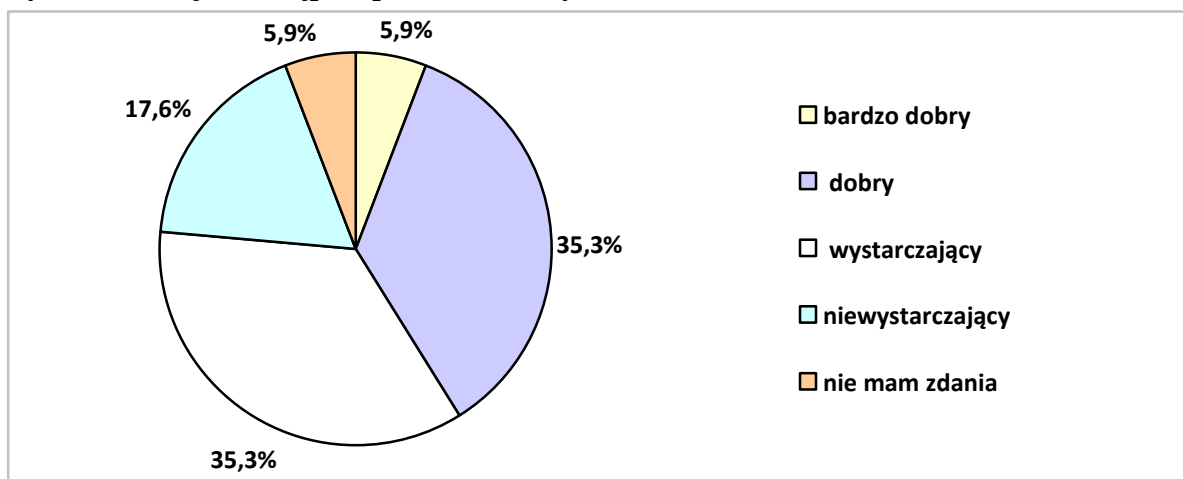
W 2014 roku poradami profilaktycznymi lekarzy rodzinnych w „Centrum Medycznym Józefów” i SPZOZ Przychodni Miejskiej w Józefowie zostało 1286 objętych dzieci.

Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce w przypadku 625 dzieci do 3. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 1165 dzieci i młodzieży.

Ogółem pod opieką dwóch przychodni w 2014 roku znajdowało się 20590 osób pacjentów, w tej liczbie było 5061 dzieci i młodzieży oraz 15529 dorosłych mieszkańców miasta.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom Józefowa dwa pytania pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do służby zdrowia w mieście oraz o deficyty w tym zakresie. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o dostęp do placówek służby zdrowia w mieście.

Wykres 3. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa grupa respondentów (łącznie 70,6%) oceniła dostępność placówek służby zdrowia w mieście jako dobrą i wystarczającą. Z kolei 17,6% z nich uznało ją za niewystarczającą, 5,9 % za bardzo dobrą, tyle samo badanych nie miało w tej sprawie zdania.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w mieście?” ankietowani wymieniali najczęściej: neurologa, endokrynologa, reumatologa, rehabilitanta, okulistę, kardiologa, dermatologa, ortopedę i onkologa.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych.

Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Józefów posiada wiele nowoczesnych obiektów sportowo-rekreacyjnych. Miasto było rozważane, jako baza pobytowa na Euro2012, przez kilka reprezentacji piłkarskich.

Miejskie Tereny Sportowo–Rekreacyjne „Józefovia”. to gruntownie zmodernizowany kompleks sportowy, który ma dwa pełnowymiarowe, oświetlone boiska piłkarskie (trawiaste i ze sztuczną nawierzchnią), trybunę dla widzów oraz parking. Boisko otrzymało certyfikat FIFA RECOMMENDED II STARS, którym może pochwalić się jedynie dziewięć obiektów w Polsce. Murawa jest miejscem spotkań i treningów IV-ligowej drużyny piłkarskiej Józefovia Józefów. Jednym z najważniejszych użytkowników Miejskich Terenów Sportowo-Rekreacyjnych jest Miejski Ludowy Klub Sportowy „Józefovia”. Obiekty te są dostępne dla wszystkich mieszkańców.

Od 2001 roku można korzystać także z Integracyjnego Centrum Sportu i Rekreacji - kompleksu, na który składają się m.in. basen sportowy, basen rekreacyjny, 80 metrowa zjeżdżalnia, sauna, hala sportowa, wielofunkcyjne boiska zewnętrzne i plac zabaw. Obiekt jest w pełni przystosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne, które mogą wchodzić na pływalnię za darmo. Miasto kładzie duży nacisk, aby obiekt był jak najszerzej dostępny dla mieszkańców. W ramach zajęć wychowania fizycznego finansuje uczniom szkół publicznych korzystanie z basenu oraz opłaca dojazd dzieci na pływalnię. Dzieci i młodzież mogą korzystać z basenu za darmo także w ramach akcji Lato i Zima w Mieście. Tradycyjnie w Józefowie w czasie wakacji odbywa się także Letni Uniwersytet Pływania III Wieku. Uczestniczący w nim emeryci mogą korzystać z pływalni bez ponoszenia opłat.

Na terenie Józefowa mieści się także oferujący wiele atrakcji hotel Holiday Inn. Na 11-hektarowym, malowniczym terenie nad brzegiem Świdra znajdują się m. in. pole golfowe, park linowy, basen oraz centrum SPA.

Miasto jest przyjazne dla rowerzystów, którzy mogą korzystać z ponad 14 kilometrów ciągów pieszo-rowerowych. Dla amatorów sportów bardziej ekstremalnych został wybudowany w 2009 roku skate park, gdzie można szkolić się w akrobacjach na rolkach, deskorolce, czy rowerze.

W Józefowie funkcjonuje 13 miejskich i ogólnodostępnych placów zabaw, które corocznie są modernizowane. Wśród zabawek najnowszej generacji znajduje się m.in. okazałe linarium na placu przy ulicy Małej. Dla dojrzałych józefowian wybudowano natomiast dziewięć siłowni pod chmurką.

Józefów jest także miejscem wielu imprez sportowo-rekreacyjnych. Od 2000 roku odbywają się tu zawody pływackie o Puchar Burmistrza Józefowa, a od 2009 roku – Puchar Sprintu Victorii Józefów. ICSiR organizuje także wydarzenie rangi Pucharu Polski z udziałem zagranicznych zawodników w judo i karate. W zawodach o Puchar Burmistrza Józefowa w karate kyokushin bierze udział około 500 sportowców. Józefów jest również miejscem międzynarodowych meczów piłki ręcznej, turniejów koszykówki i siatkówki.

Miasto wspiera finansowo 11 sekcji sportowych: pływania, koszykówki, lekkoatletyki, karate, wędkarstwa, judo, szachów, piłki nożnej, tenisa stołowego oraz podnoszenia ciężarów. Na terenie Józefowa działają trzy uczniowskie kluby sportowe: BUSHI (karate), YUKO Józefów (judo) oraz Victoria Józefów (sekcje pływacka, lekkoatletyczna i koszykówki).

Józefów szczególnie znany jest ze swojego malowniczego położenia przy ujściu rzeki Świder do Wisły. Obszary leśne i zadrzewione stanowią prawie 29% obszaru miasta. Na jego terenie znajduje się część Mazowieckiego Parku Krajobrazowego oraz trzy rezerwaty przyrody:

- Wyspy Świdzkie, Utworzony w 1998 r. w celu zachowania licznych wysp, mielizn i piaszczystych łąch przy ujściu rzeki Świder. Rezerwat stanowi doskonałe miejsce do występowania awifauny (140 gatunków) oraz innych kręgowców. Bardzo bogata jest również szata roślinna obejmująca przynajmniej 163 gatunki roślin zielnych.
- Wyspy Zawadowskie Utworzony w 1998 r. w celu ochrony ekosystemów wodnych w korycie środkowej Wisły obejmujący wyspy, mielizny i piaszczyste łąchy. Obszar ten jest cenny nie tylko z powodu występowania wielu gatunków ptaków i innych zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym, ale także posiada duże walory krajobrazowe. Szata roślinna rezerwatu jest silnie zróżnicowana od typowych łągów nadrzecznych po łągi z domieszką wiązów, olszy szarej i klonu jesionolistnego, jak również przerośnięte pnącza i wikliniska.
- Świder. Został utworzony w 1978 r. w celu ochrony 41-kilometrowego odcinka rzeki Świder, który ze względu na zachowanie naturalnego charakteru stanowi ostoję wielu cennych gatunków zwierząt, w tym ptaków: zimorodki, jaskółki brzegówki, kilka

gatunków dzieciolów oraz 25 gatunków ryb. W wodach rezerwatu rosną rdestnice, grązele żółte i grzybień białe. Rezerwat stanowi mozaikę krajobrazową, na którą składają się liczne przełomy, zakola i wodospady oraz niespotykana często roślinność nadbrzeżna.

Część miasta objęta jest także programem NATURA 2000 oraz należy do Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Liczne wyspy, mielizny i piaszczyste łąchy przy ujściu rzeki Świder stanowią ostoję wielu cennych gatunków zwierząt i roślin. W obrębie Józefowa znajduje się 12 drzew wpisanych do rejestru pomników przyrody.

Józefów jest wymarzonym miejscem dla ornitologów, którzy mogą obserwować wiele chronionych ptaków. Miasto znane jest także z licznie występującej na jego terenie populacji wiewiórek oraz zamieszkujących józefowskie lasy dzików.

Przez Józefów przebiegają trzy szlaki turystyczne,

1. Józefowski szlak dawnej kolejki wąskotorowej. Od wschodniej części na granicy z gminą Wiązowna, po stację PKP oraz Pomnik Łączniczek Armii Krajowej.
2. Ulice i leśne dukty wschodniej części miasta: od północnej części Michalina do południowych rejonów Rycic.
3. Strona zachodnia Józefowa. Tereny leżące nad brzegiem Wisły, mniej zaludnione, niezamieszkałe i dzikie.

W Józefowie znajduje się ponad 30 obiektów wpisanych do ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków. Zdecydowaną większość stanowią budynki mieszkalne z przełomu XIX i XX wieku wybudowane w stylu świdermajer. Nazwę wymyślił po II wojnie światowej Konstanty Ildefons Gałczyński, który mieszkał w Aninie w latach 1936-39.

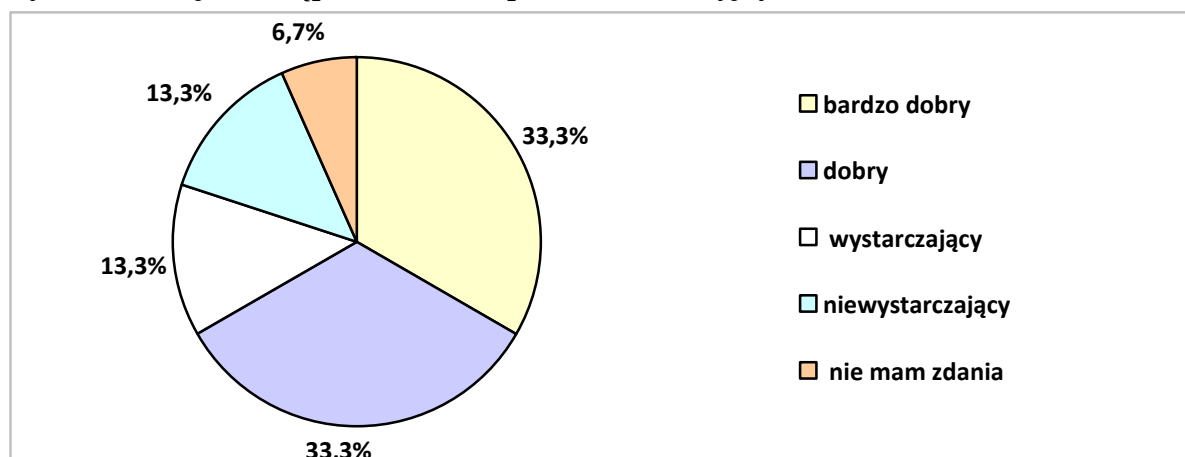
Świdermajery. Drewniane domy budowane w miejscowościach wzdłuż linii kolejowej od Wawra do Śródborowa. Twórcą tego stylu budownictwa był znany ilustrator i malarz Michał Elwiro Andriolli mieszkający od 1886 roku w osadzie Brzegi nad Świdrem. Świdermajer ma elementy tradycyjnego budownictwa mazowieckiego, rosyjskiego i alpejskich schronisk. Styl charakteryzuje się drewnianymi, ażurowymi ornamentami zdobiącymi tarasy, balkony i werandy oraz szpiczastymi zwieńczeniami dachów. Na terenie Józefowa działają Stowarzyszenie Miłośników Drewnianej Architektury Linii Otwockiej „Świdermajer” oraz Muzeum Elwiro Michała Andriollego.

Stacje kolejowe w Michalinie i Józefowie. Należą do tzw. linii otwockiej, która powstała w latach 1936-38. Podobnie jak pięć pozostałych stacji (Międzylesie, Radość, Miedzeszyn, Falenica, Świder) zostały wpisane do rejestru zabytków. Józefów jako jedyny w swoich granicach administracyjnych posiada dwie, charakterystyczne dla ówczesnej architektury "skrzydlate wiaty". Łupinowe dachy, podwieszane kierunkowskazy oraz wnętrza poczekalni stylizowane na dziewiętnastowieczne wagony kolejowe należą do perełek stylu modernistycznego lat 30. XX wieku

Kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej. Rzymskokatolicki kościół w stylu gotyku nadwiślańskiego. Świątynia jest wpisana do rejestru zabytków. Kamień węgielny położono 12 listopada 1902 roku. Budowa trwała trzy lata i ostatecznie świątynię oddano do użytku 27 sierpnia 1905 roku. W 1925 roku kościół został wyposażony w organy i drewnianą ambonę, a w roku 1934 – otynkowany. W 1984 roku rozpoczęła się rozbudowa świątyni, a rok później oddano do użytku wiernych dolny kościół. W latach 1996 – 2006 wybudowano m. in. kaplicę przedpogrzebową, dzwonnice, a podłogę pokryto posadzką granitową i marmurową, w prezbiterium wybudowano natomiast drewniane stalle oraz nowy ołtarz główny, którym przywrócono elementy dawnego wystroju.

Muzeum 2 Korpusu Polskiego. Muzeum poświęcone jest Wojsku Polskiemu i 2 Korpusowi Polskiemu oraz jego drodze na Monte Cassino w 1944 roku. W zbiorach muzeum znajdziemy m. in. zabytkowe pojazdy wojskowe (np. samochód Dodge WC-51 z 1942 roku) oraz sprzęt i ekwipunek wojskowy. Muzeum gromadzi zbiory historyczne ważne dla propagowania i nauki historii wśród młodzieży oraz związane z historią Józefowa i regionu. Organizuje „żywe lekcje historii” oraz rekonstrukcje i pokazy historyczne.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców Józefowa o ocenę dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych w mieście. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie 66,6% respondentów oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w mieście jako bardzo dobry lub dobry, a 13,3% przyznało, że jest on wystarczający. Tyle samo badanych oceniło go jako niewystarczający, a zdania na ten temat nie miało 6,7% respondentów. Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali brak takich obiektów, jak: kryty basen większy od istniejącego, korty tenisowe, obiekty rekreacyjne nad rzeką.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Jednym z podstawowych warunków prawidłowego funkcjonowania zorganizowanej zbiorowości ludzkiej jest przestrzeganie reguł i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Czynnikiem naruszającym przyjęte normy i obowiązujący porządek oraz zagrażającym bezpieczeństwu danej społeczności jest przestępczość, która, choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Józefowie, w 2014 roku wśród przestępstw, jakie ogółem mieście popełniono, dominowały przestępstwa kryminalne (310), głównie przeciwko mieniu; najczęściej odnotowywano kradzieże cudzej rzeczy i kradzieże z włamaniem. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Wybrane przestępstwa popełnione w mieście w 2014 roku

l.p.	rodzaj przestępstwa (wszczęte postępowania)	liczba przestępstw
1.	przestępstwa ogółem	365

2.	przestępstwa kryminalne	310
3.	rozbój, wymuszenie rozbójnicze	7
4.	bójka lub pobicie	1
5.	Uszczerbek na zdrowiu	1
6.	kradzież z włamaniem	72
7.	kradzież cudzej rzeczy	99
8.	zniszczenie mienia	21
9.	przestępstwa narkotykowe	28
10.	przestępstwa drogowe	19
11.	Włamanie i kradzież samochodu	11

Dane Komisariatu Policji w Józefowie.

Ogółem w 2014 roku w mieście popełniono 365 przestępstw – o 130 mniej niż w roku poprzednim. Skuteczność ścigania wyniosła 49,8%, a wykrywalność w przestępstwach kryminalnych 45,7% (analogicznie w roku 2013 osiągnięto 41,4% i 35,3%).

W 2014 roku nastąpił wzrost liczby przestępstw w porównaniu do roku 2013 w następujących kategoriach:

- rozbój, kradzież i wymuszenie – o 3 przestępstwa
- przestępstwa narkotykowe – o 11 czynów.

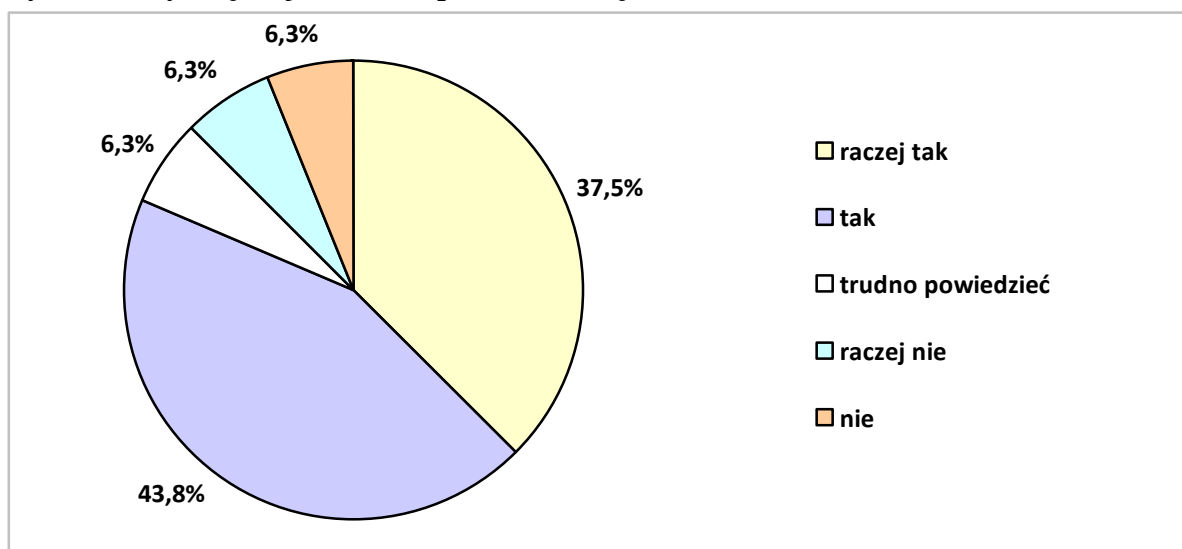
Spadek liczby przestępstw w porównaniu do roku 2013 miał natomiast miejsce w następujących kategoriach:

- kradzież cudzej rzeczy – o 60 przestępstw
- bójka i pobicie – o 4 przestępstwa
- włamanie i kradzież samochodu – o 1 przestępstwo
- przestępstwa drogowe – o 11 czynów.

W 2014 roku policjanci Komisariatu Policji w Józefowie przeprowadzili łącznie 4 895 interwencji, w tym 131 domowych. Kontynuowano współpracę z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Józefowie oraz MOPS, prowadzono liczne spotkania w szkołach w ramach przeciwdziałania i zwalczania patologii społecznej wśród nieletnich.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom miasta pytanie, pozwalające uzyskać opinie na temat poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 81,3%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło łącznie 12,6% badanych. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało 6,3% respondentów

Przedstawiciele lokalnej społeczności mieli w ramach badania ankietowego okazję do zaproponowania działań mających na celu zmniejszenie przestępczości na terenie miasta oraz poprawę poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Józefowa. Najczęściej wśród zgłaszanych przez nich propozycji pojawiała się potrzeba zainstalowania monitoringu w wybranych miejscach publicznych, a także postulat zwiększenia liczby patroli straży miejskiej oraz policji.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie oraz zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych – realizowane przez Referat Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach

zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Z końcem 2014 roku kadrę MOPS-u stanowiło 7 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 14. Stan zatrudnienia w MOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	5	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	0	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	–
pozostali pracownicy	1	–

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

Zgłoszono pilną potrzebę zwiększenia liczby pracowników socjalnych. Ma to związek z zapisem ustawy o pomocy społecznej, nakładającym na ośrodek obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. Wskaźnik ten w 2014 roku był znacznie przekroczony, na 1 pracownika socjalnego przypadało bowiem 3 797 mieszkańców.

Tabela 15. Wykształcenie kadry MOPS -oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	–	5
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	1	–
	średnie niekierunkowe	–	–
	zawodowe i niższe	–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1
		w trakcie realizacji	–

	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			0	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			0	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			0	

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe posiadało 5 osób z kadry MOPS – wszyscy pracownicy socjalni. Wykształceniem średnim legitymowała się z kolei 1 osoba z kadry kierowniczej. Również 1 osoba z kadry kierowniczej oraz 1 spośród pracowników socjalnych miały ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 504 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł.

Od października 2012 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł.

W wykonywaniu zadań MOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi miasta, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się

pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych na pomoc mieszkańcom w latach 2012-2014.

Tabela 16. Środki finansowe wydatkowane na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2012-2014

wielkość wydatków (w zł)	2012 r.	2013 r.	2014 r.
ogółem	3 751 462 zł	3 959 298 zł	3 910 392 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	801 499 zł	937 932 zł	1 080 742 zł
na zadania własne miasta	801 499 zł	937 932 zł	1 078 942 zł
na zadania zlecone gminie	2 949 963 zł	3 021 366 zł	2 831 450 zł

Dane Urzędu Miasta i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

W latach 2013-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc mieszkańcom miasta była wyższa niż w 2012 roku. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty skierowane na wykonanie zadań zleconych mieście, a wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych (w 2012 r.- 2 949 963 zł, w 2013 r. – 3 021 366 zł, a w 2014 r. – 2 831 450 zł), przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców miasta objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 17. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	365	370	357
liczba rodzin	266	269	259
liczba osób w rodzinach	618	630	592
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności miasta	3,2	3,3	3,1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2012-2014, przy bardzo nieznacznych wahaniach ,pozostawała na zbliżonym poziomie. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności miasta – w analizowanym okresie utrzymywał się on na poziomie nieco przekraczającym 3%.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w mieście w 2014 roku.

Tabela 18. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w mieście w 2014 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	109
17-21 lat	1
22-30 lat	22
31-40 lat	40
41-50 lat	42
51-60 lat	78
61 lat i więcej	75

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców miasta objętych przez MOPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat (109 osób). Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku (świadczonego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”), odzieży i obuwia, brali także udział w spotkaniach okolicznościowych i wyjazdach letnich (np. na kolonie). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 51-60 lat (78 osób), ponad 61 lat (75 osób) i 31-40 lat (40 osób).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w mieście według aktywności zawodowej, to 8% spośród nich pracowało zawodowo (29 osób), 37% stanowiły osoby pozostające na rencie (133 osoby), a 33% osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (116 osób).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż dominującą grupą wśród mieszkańców miasta korzystających ze wsparcia MOPS w 2014 roku były rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w mieście, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
ubóstwo	140	141	162	266	297	348
bezdomność	13	12	13	20	18	19
potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	32	146	151	153
bezrobocie	144	142	141	379	367	363
niepełnosprawność	93	93	89	160	140	134
długotrwała lub ciężka choroba	80	85	85	174	167	162
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	42	41	41	181	172	160
przemoc w rodzinie	2	1	2	5	1	4
alkoholizm	39	36	43	80	70	85
narkomania	1	1	0	2	2	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	9	5	12	16	8
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	1	0	0	3	0	0
zdarzenie losowe	4	2	3	10	3	4
sytuacja kryzysowa	0	1	0	0	2	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście było bezrobocie. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS z powodu braku zatrudnienia nieznacznie spadała (z odpowiednio 144 i 379 w 2012 r. do 141 i 363 w 2014 r.). Drugą z kolei przyczyną udzielania pomocy było ubóstwo. Liczba

rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem MOPS z tego powodu rosła z roku na rok (z odpowiednio 140 i 266 w 2012 roku do 162 i 348 w 2014 r.).

Istotnym powodem świadczenia pomocy społecznej w mieście była niepełnosprawność. Warto odnotować, iż liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z tego powodu spadała z roku na rok (z odpowiednio 93 i 160 w 2012 r. do 89 i 134 w 2014 r.). Ważną przyczyną świadczenia pomocy była także długotrwała lub ciężka choroba. W analizowanym okresie zwiększyła się liczba rodzin objętych wsparciem MOPS z tego powodu (z 80 w 2012 r. do 85 w 2014 roku).

Kolejną przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem MOPS -u z tego powodu spadała z roku na rok (z odpowiednio 42 i 181 w 2012 r. do 41 i 160 w 2014 r.).

W nieco mniejszym stopniu mieszkańcy miasta korzystali z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (liczba rodzin i osób w rodzinach pozostawała na tym samym poziomie – 32 rodziny i ok. 150 osób w rodzinach) oraz alkoholizmu. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z tej przyczyny zmieniała się (z odpowiednio 39 i 80 w 2012r. poprzez 36 i 70 w 2013 r. do 43 i 85 w 2014 roku).

Znacznie rzadziej MOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: bezdomność czy trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Powody przyznania pomocy społecznej w mieście przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Formy wsparcia udzielanego w mieście przez MOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężna	250	257	243	205	243	197	399	533	318
rzeczowa	115	115	114	61	65	62	279	278	274
praca socjalna	X	X	X	296	299	267	689	630	627
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	1	0	0	1
schronienie	0	0	9	0	0	9	0	0	9
usługi opiekuńcze	6	5	5	6	5	5	6	5	6
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

W latach 2012-2014 najczęściej udzielano mieszkańcom pomocy w formie pracy socjalnej (odpowiednio: 296, 299 i 267 rodzin oraz 689, 630 i 627 osób w rodzinach).

Bardzo istotne formy wsparcia, jakie świadczone mieszkańcom miasta stanowiły pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy pieniężnej zmieniała się w latach 2012-2014 i wynosiła odpowiednio: 205, 243 i 197 oraz 399,

533 i 318. Pomoc rzeczową w tym okresie otrzymało odpowiednio: 61, 65 i 62 rodziny oraz 279, 278 i 274 osoby w rodzinach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczył również pomoc w formie usług opiekuńczych; dotyczyła ona 6, 5 i 6 osób w latach 2012-2014.

MOPS w Józefowie udzielał także wsparcia w postaci schronienia. W rozpatrywanym okresie skorzystało zeń 9 osób.

Osoby nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2012-2014 liczba takich osób i wynosiła odpowiednio 3, 5 i 6.

Tabela 21. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób z miasta skierowanych do DPS	3	5	6
liczba osób z miasta przebywających w DPS	8	10	13

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Józefowie.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Referat Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta Józefowa przyznawał ponadto na rzecz mieszkańców świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Świadczenia rodzinne przyznane przez Referat Świadczeń Rodzinnych UM w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	2 245 817 zł	2 235 458 zł	2 158 819 zł
liczba osób, którym przyznano świadczenia rodzinne	2 347	1 965	1 846
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	8 406	8 125	7 478
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	53	47	42
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	566	516	353
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–	–

dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	600	536	489
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	449	520	467
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	495	488	456
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 014	890	806
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 365	1 411	1 241
zasiłek pielęgnacyjny	2 388	2 680	2 700
świadczenie pielęgnacyjne	500	499	440
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	269	131	128
jednorazowa lokalna zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	243	213	185
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	–	–	–
specjalny zasiłek opiekuńczy	–	–	–
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	15 843	15 843	14 600

Dane Referatu Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miasta Józefowa.

W latach 2012-2014 spadała wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych, spadała także ogólna liczba przyznanych świadczeń, podobnie jak liczba osób, którym świadczenia te przyznano.

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Warto zauważyć, iż z roku na rok zmniejszała się liczba przyznanych tego typu świadczeń. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania, z tytułu samotnego wychowywania dziecka, a także z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Co warte odnotowania, z roku na rok rosła liczba przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych, które służą częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji, co może wskazywać na skalę niepełnosprawności w mieście i jest pochodną zwiększającego się udziału osób starszych w populacji.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 mieszkańcom miasta. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach

małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	129	133	117
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	1 628	1 681	1 572
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne w zł	651 122	687 208	655 400

Dane Referatu Świadczeń Rodziny Urzędu Miasta Józefowa.

Liczba mieszkańców, którym w latach 2012-2014 Urząd Miasta Józefowa przyznał świadczenie alimentacyjne zmieniała się w niewielkim zakresie, zmianom ulegała także liczba przyznanych świadczeń, a co za tym idzie – wysokość kwot na ten cel wydatkowanych.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w Józefowie, należą: 2 Świetlice Środowiskowe (prowadzone przez Stowarzyszenie Forum Chrześcijańskie), Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, 5 domów opieki, 2 pensjonaty dla rencistów i emerytów, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej, Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Józefowie, Towarzystwo Przyjaciół Józefowa.

Należy także zaznaczyć, że mieszkańców Józefowa obejmuje zasięgiem swego działania zlokalizowane w Otwocku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR w odniesieniu do ludności Józefowa.

Tabela 24. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z miasta zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z miasta adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z miasta umieszczonych w rodzinach zastępczych	2	4	1
liczba dzieci z miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	3	1	5
liczba dzieci z miasta przebywających w rodzinach zastępczych	3	5	6
liczba dzieci z miasta przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	13	8	13
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z miasta	0	3	0
liczba usamodzielnianych dzieci z miasta	2	1	2
liczba osób niepełnosprawnych z miasta, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	33+13 opiekunów	21+7 opiekunów	28+19 opiekunów

liczba osób niepełnosprawnych z miasta, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	36	29	12
liczba osób niepełnosprawnych z miasta, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	9	3	3

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku.

W 2014 roku mieszkańcy Józefowa mogli korzystać również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza miastem. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców miasta objętych przez nie wsparciem przedstawia kolejna tabela.

Tabela 25. Jednostki wsparcia spoza miasta, z oferty których mieszkańcy miasta korzystali 2014 roku.

nazwa i adres instytucji	kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.
Środowiskowy Dom Samopomocy, Otwock, ul. Pułaskiego 5	osoby dorosłe z problemami psychicznymi, 3
Środowiskowy Dom Samopomocy, Radłówek 25	osoby dorosłe z problemami psychicznymi,
Centrum Interwencji Kryzysowej, Otwock, ul. Tadeusza 12	samotne matki z dziećmi, 4
Dom Samotnej Matki „Nazaret”, Otwock, ul. Słowackiego 17A	samotne matki z dziećmi
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Otwock, ul. Komunardów 10	rodziny zastępcze, osoby niepełnosprawne
Polski Czerwony Krzyż, Otwock, ul. Poniatowskiego 1	bezpłatne porady prawne
Urząd Gminy Dzielnicy Wawer m. st. Warszawy, ul. Włókiennicza 54	bezpłatne porady prawne
Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Otwock, ul. Majowa 17	terapia, wsparcie rozwoju dziecka
Chrześcijańska Fundacja Radość, Warszawa, ul. Przyleśna 3	organizacja wypoczynku dla dzieci
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Otwock, ul. Wawerska 8	organizacja czasu wolnego dzieci, żywność-PEAD,114
DPS WRZOS, Otwock, ul. Zagłoby 8	osoby przewlekle somatycznie chore, 5
DPS Karczew, Anielin 1	osoby przewlekle psychicznie chore, 1
DPS w Zielonce, ul. Poniatowskiego 29	osoby w podeszłym wieku, 2
DPS w Kątach, Kąty 22, 05-332 Siennica	dzieci i młodzież niepełnosprawni intelektualnie, 1
DPS „Biały Potok”, Trzemeśnia 377	osoby przewlekle somatycznie i psychicznie chore, 1
DPS Św. Józefa, 05-319 Mienia	osoby przewlekle somatycznie i psychicznie chore, 1

DPS, 87-300 Brodnica, ul. Wiejska 1	osoby przewlekle somatycznie chore, 1
Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny w Dąbku	Osoby chore na SM, 1
Poradnia Leczenia Uzależnień, Otwock, ul. Mickiewicza 8	osoby uzależnione
Poradnia Zdrowia Psychicznego, Otwock, ul. Armii Krajowej 3	osoby wymagające terapii
Zbór Baptystyczny „BEREA”, Otwock, ul. Piastowa 19	osoby ubogie, potrzebujące pomocy rzeczowej, 13
Centrum Praw Kobiet, Warszawa, ul. Wilcza 60	kobiety potrzebujące pomocy prawnej i terapii psychologicznej
Parafia pw. Zesłania Ducha Świętego, Otwock, ul. Żeromskiego 6	osoby uzależnione, wymagające terapii
Ognisko Wychowawcze Świder im. Kazimierza Lisieckiego Dziadka, Otwock, ul. Mickiewicza 43/47	rodziny potrzebujące wsparcia materialnego, psychologicznego, dydaktycznego
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Otwock, ul. Majowa 17/19	dzieci wymagające zajęć wyrównawczych i terapii
Polskie Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR MARKOT, Warszawa, ul. Kijowska 22	osoby bezdomne, 4
Stowarzyszenie Pomocna Dłoń, Hipolitów, ul. Hipolitowska 121A	osoby bezdomne

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale także ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

W 2014 roku na terenie Józefowa funkcjonowało 11 organizacji pozarządowych. Samorząd miasta, w oparciu o akt prawa miejscowego (Roczny Program współpracy Miasta Józefowa z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Określonymi w art. 3 ust. 3 Ustawy o Działalności Pożytku Publicznego i Wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała różnorodne formy w zależności od specyfiki danej organizacji oraz charakteru i celu jej działania. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w mieście.

Tabela 26. Organizacje pozarządowe w mieście w 2014 roku

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	05-420 Józefów, ul. Kardynała Wyszyńskiego 4
2.	Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku	05-420 Józefów, ul. Kardynała Wyszyńskiego 1
3.	Stowarzyszenie Bezpieczna Młodość im. „Grzegorza”	05-420 Józefów, ul. Kardynała Wyszyńskiego 19A
4.	Stowarzyszenie Forum Chrześcijańskie	05-420 Józefów, ul. Piotra Skargi 24
5.	Fundacja Aktywni	05-420 Józefów, ul. Leśna 7
6.	Polski Związek Wędkarski Koło Miejskie nr 26	05-420 Józefów, Słoneczna 15.
7.	Stowarzyszenie „Integracyjny Klub Rozwoju Tenisa Stołowego w Józefowie”	05-420 Józefów, ul. Wronia 13
8.	Uczniowski Klub Sportowy Judo YUKO	05-420 Józefów, ul. Długa 44
9.	Uczniowski Klub Sportowy BUSHI	05-420 Józefów, ul. Warszawska 39
10.	Uczniowski Klub Sportowy Victoria Józefów	05-420 Józefów, ul. Długa 44
11.	Stowarzyszenie Uśmiech dla Dwójki	05-420 Józefów, ul. Graniczna 26

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

W 2014 roku w mieście funkcjonowały 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 27. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w mieście w 2014 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia p.w. Matki Bożej Częstochowskiej	ul. Piotra Skargi 24, 05-420 Józefów
2.	Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela	ul. Kasprowicza 2, 05-420 Józefów.
3.	Parafia p.w. św. Maksymiliana Marii Kolbego	ul. Ks. Malinowskiego 34, 05-420 Józefów.

Dane Urzędu Miasta Józefowa.

Przy parafiach św. Jana Chrzciciela i św. Maksymiliana Marii Kolbego działają parafialne zespoły „Caritas”, zajmujące się rozdzielaniem darów żywnościowych, rzeczowych oraz świadczeniem różnorodnej pomocy. Ponadto przy parafii p.w. Matki Bożej Częstochowskiej działa stowarzyszenie Forum Chrześcijańskie, które prowadzi dwie świetlice terapeutyczne dla dzieci i młodzieży. Placówki te zapewniają pomoc, fachową

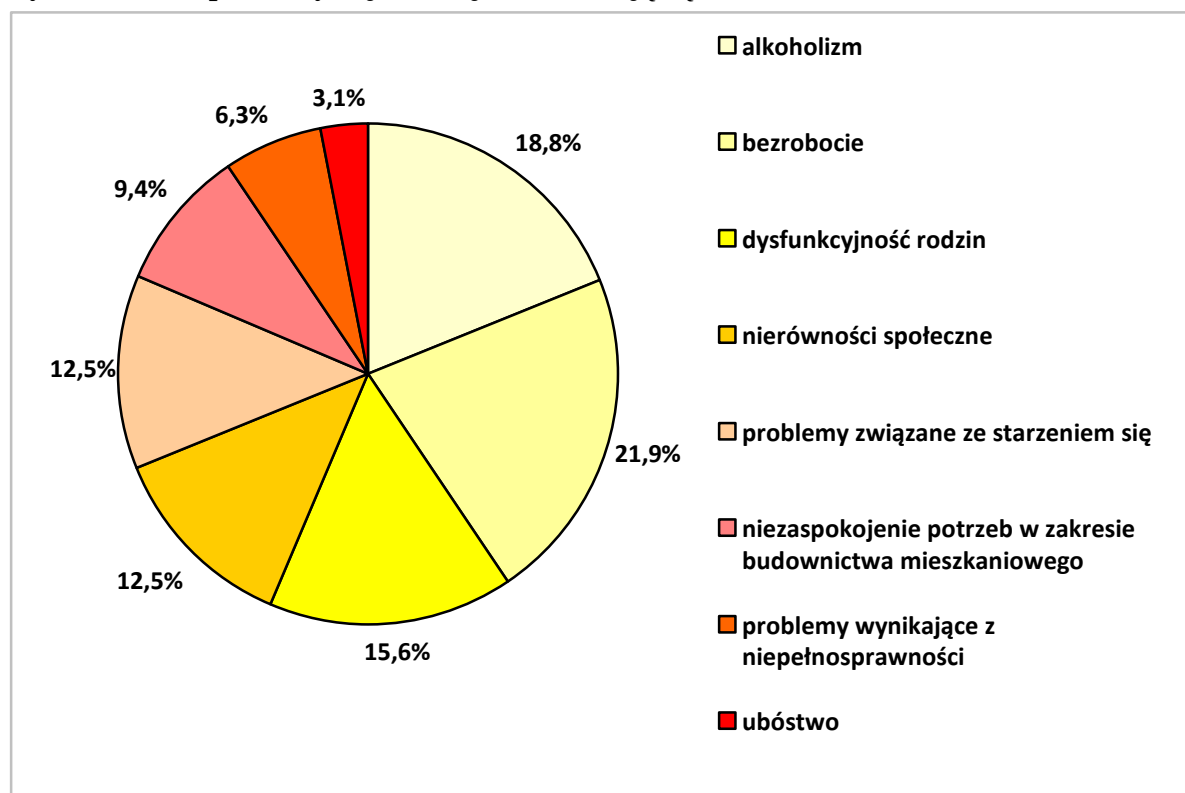
opiekę pedagogiczną, posiłki oraz organizację czasu wolnego i odpoczynku dla swoich podopiecznych.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych miasta Józefowa badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców miasta. Do analizy przedłożono wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w mieście. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w mieście?

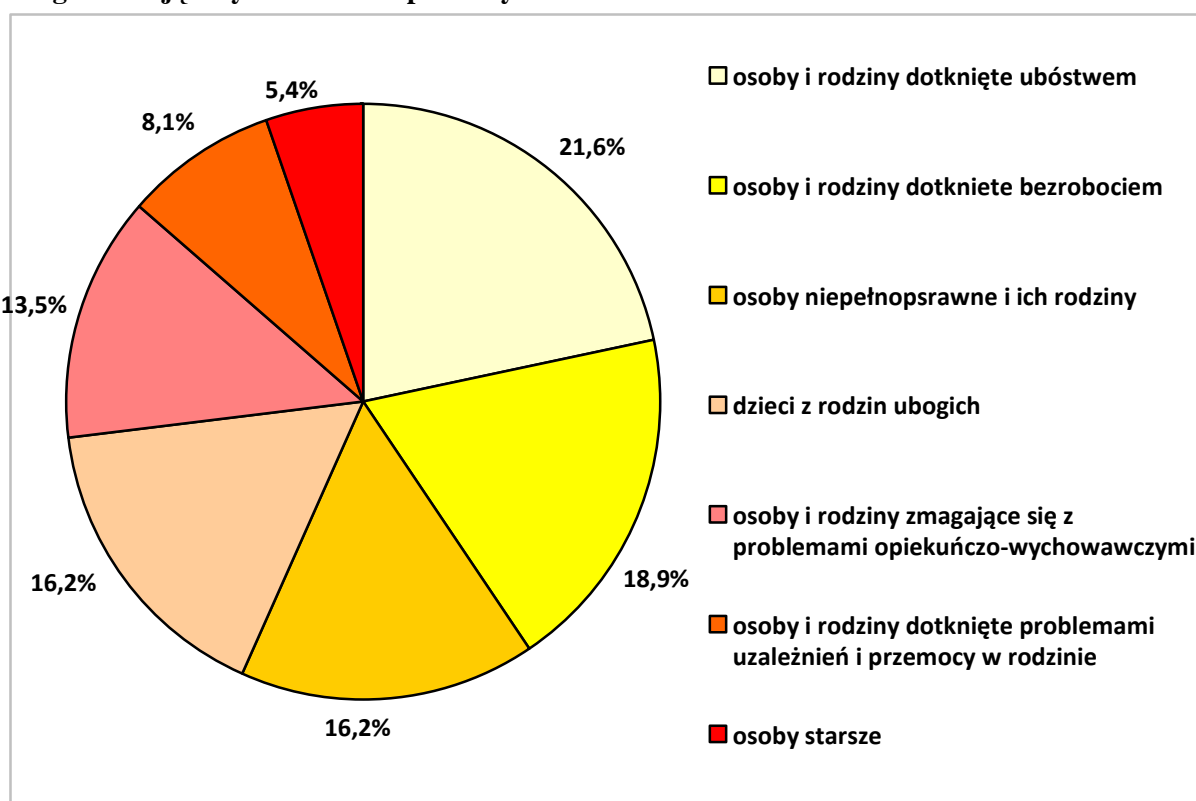
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w mieście, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie (21,9%) oraz alkoholizm (18,8%).

Część ankietowanych zwróciła uwagę na dysfunkcyjność rodzin (15,6%) oraz nierówności społeczne i problemy związane ze starzeniem się (po 12,5%). Dla 9,4% badanych problemem jest niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego. Wskazywano również na problemy wynikające z niepełnosprawności (6,3%) i ubóstwo (3,1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 7. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców miasta są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

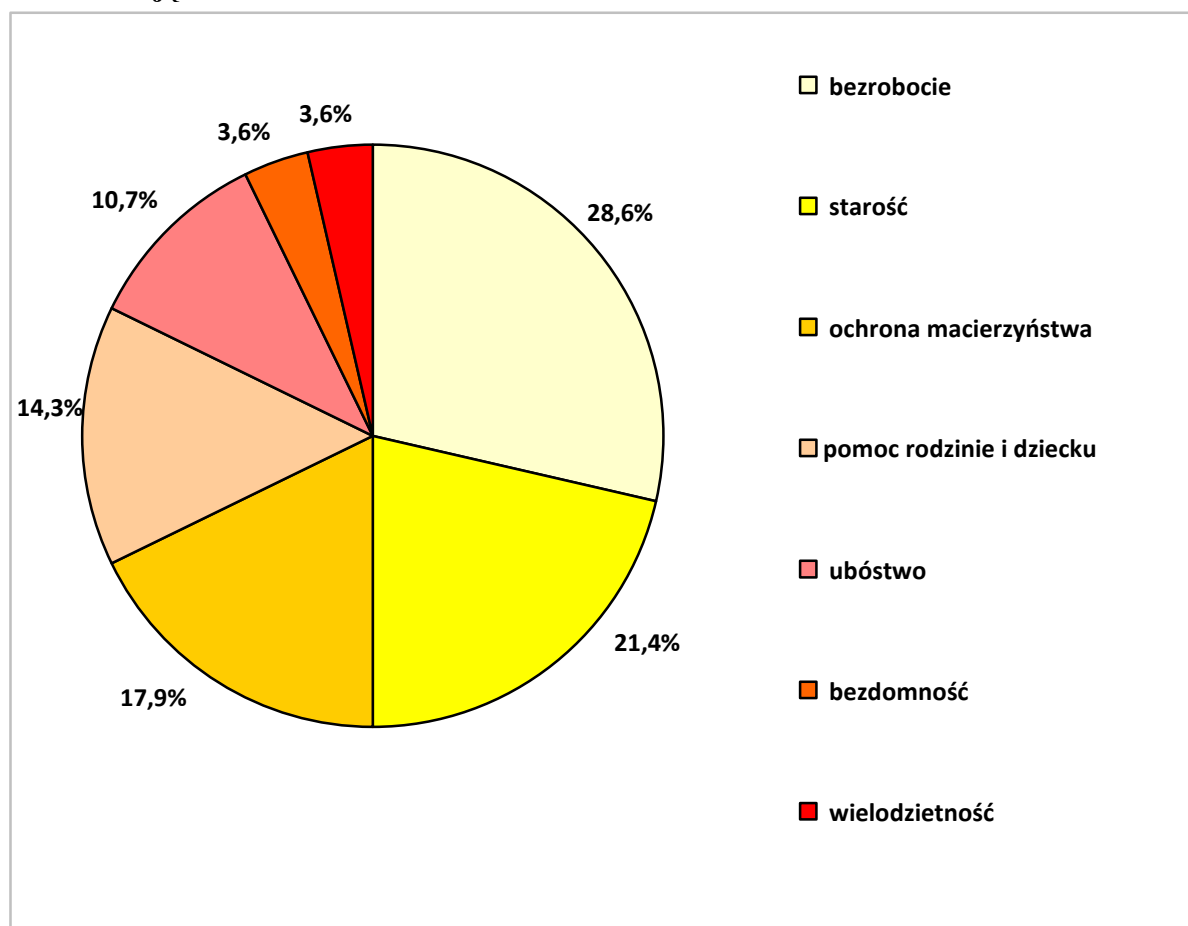
Najwięcej badanych (21,6%) stwierdziło, że grupami najbardziej zagrożonymi marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem oraz osoby i rodziny dotknięte bezrobociem (18,9%).

Ankietowani wskazali również na dzieci z rodzin ubogich oraz niepełnosprawnych i ich rodziny (po 16,2%)

Do osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym zaliczono również osoby i rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi (13,5%) oraz problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (8,1%), a także osoby starsze (5,4%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w mieście jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: bezrobocie (28,6%), a także starość (21,4%), ochrona macierzyństwa (17,9%), pomoc rodzinie i dziecku (14,3%) oraz ubóstwo (10,7). Nieliczni wskazali także na wielodzietność i bezdomność.

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w mieście?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w mieście w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani podkreślali rolę właściwie

zorganizowanej i dobrze ukierunkowanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin, docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących wsparcia i indywidualnego podchodzenia do każdego problemu, udzielanie pomocy w postaci wsparcia materialnego oraz poradnictwa (w tym zwłaszcza psychologicznego), jak i aktywizacji zawodowej oraz pomocy przy poszukiwaniu pracy. Szczególny nacisk położyli na potrzebę aktywizowania społeczności do działań na rzecz ludzi potrzebujących wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych. W tym kontekście wskazywano na konieczność utworzenia domu dziennego pobytu oraz miejsc umożliwiających organizowanie czasu wolnego i rekreacji dla seniorów.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w mieście wahała się, wyraźnemu zmniejszeniu ulegając w 2014 roku. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział osób bezrobotnych w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym. Wśród osób pozostających bez pracy w latach 2012-2013 blisko połowę stanowiły kobiety, a w 2014 roku ich liczba była większa niż liczba bezrobotnych mężczyzn. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 28. Bezrobotni w mieście i ich udział w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w mieście	592	611	509
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,1%	5,3%	4,4%
liczba bezrobotnych kobiet w mieście	268	284	263
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	45,2%	46,4%	51,6%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie otwockim, województwie mazowieckim i w kraju.

Tabela 29. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie otwockim	9,9%	9,7%	8,4%
stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	10,7%	11,0%	9,8%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 powiat otwocki charakteryzował się niższą w stosunku do województwa mazowieckiego oraz kraju stopą bezrobocia. Warto przy tym odnotować, iż zarówno w powiecie, jak i w województwie oraz w kraju w 2014 roku nastąpił zauważalny spadek poziomu bezrobocia.

Dla scharakteryzowania problemu rynku pracy w mieście ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Bezrobotni w mieście na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	38	20	52,6
25-34 lata	125	68	54,4
35-44 lata	113	74	65,4
45-54 lata	112	58	51,7
55-59 lat	82	40	48,7
60 lat i więcej	39	3	7,6
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	54	27	50,0
1-3 miesiące	111	60	54,0
3-6 miesięcy	79	50	63,2
6-12 miesięcy	90	47	52,2
12-24 miesiące	92	40	43,4
powyżej 24 miesięcy	83	39	46,9
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	63	32	50,7
do 1 roku	75	29	38,6

1-5 lat	83	42	50,6
5-10 lat	80	46	57,5
10-20 lat	96	62	64,5
20-30 lat	95	50	52,6
30 lat i więcej	17	2	11,7
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	99	61	61,6
policealne i średnie zawodowe	127	75	59,0
średnie ogólnokształcące	50	25	50,0
zasadnicze zawodowe	81	37	45,6
gimnazjalne i niższe	152	66	43,4

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w mieście największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (125 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (111 osób), osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat (96 osób), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (152 osoby).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (113 osób) i 45-54 lata (112 osób), osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (92 osoby), od 6 do 12 miesięcy (90 osób), osoby ze stażem pracy od 20 do 30 lat (95 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (127 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (63,4%), osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (63,2%), osób ze stażem pracy od 10 do 20 lat (64,5%) oraz osób z wykształceniem wyższym (61,6%).

Analizując sytuację na rynku pracy, warto pamiętać, że bezrobocie było w ostatnich latach głównym powodem przyznawania pomocy społecznej w mieście.

Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju.

Sytuacja ta wymaga szczególnej uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi niezwykle trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak dostatecznej opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w Józefowie nie jest dużym problemem, utrzymuje się na zbliżonym poziomie kilkunastu osób w skali roku.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu miasta świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda

na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera kolejna tabela.

Tabela 31. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu miasta działania te wyznaczane są w ramach programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich

inicjowanie należy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście Józefów w latach 2012-2014.

Tabela 32. Środki finansowe przeznaczone w mieście w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków	2012 r.	2013 r.	2014 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	318 303 zł	162 772 zł	170 218 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	23 569 zł	22 403 zł	26 363 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 000 zł	1 000 zł	1 552 zł
razem	342 872 zł	186 175 zł	198 133 zł

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Józefowie.

W latach 2013-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem była wyraźnie niższa w stosunku do 2012 roku. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii ulegały wahaniom, natomiast środki przeznaczane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zwiększyły się w 2014 r.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności MKRPA w Józefowie oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność MKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mieście

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście	61	56	56
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	6	5	5
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	154	142	148
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii MKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	20	13	25
liczba negatywnych opinii MKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	38	29	32
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia	18	15	11

odwykowego			
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	7	5	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których MKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym MKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Józefowie.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście zmniejszyła się (z 61 w 2012 r. do 56 w 2014 r.; przeprowadzono w nich odpowiednio 6, 5 i 5 kontroli. Liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń ulegała w rozpatrywanym okresie wahaniom. Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano i nie podejmowano decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia.

W ramach podejmowanych działań MKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, którymi objęto 38 osób w 2012 r., 29 w 2013 r. i 32 w 2014 r. Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w analizowanych kolejnych latach wynosiła: 18, 15 i 11.

Obok Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście pełnił Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Punkt Konsultacyjny.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście świadczy również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba beneficjentów objętych pomocą z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom (liczba rodzin: od 39 w 2012 r., poprzez 36 w 2013 r., do 43 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: od 80 w 2012 r., poprzez 70 w 2013 r., do 85 w 2014 r.). Bardzo niewielka (pojedyncze przypadki) była grupa osób korzystających ze wsparcia MOPS w związku z przemocą w rodzinie.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn.

Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrwałała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności Józefowa pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2012-2014 wśród populacji miasta stale ponad połowę stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 34. Udział kobiet w liczbie ludności miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności miasta ogółem	18 781	18 857	18 988
liczba kobiet	9 991	10 032	10 093
udział kobiet w liczbie ludności miasta ogółem	53,1%	53,2%	53,1%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2013 kobiety stanowiły nieco mniej niż połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w mieście, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych wzrastał, by w 2014 r. przekroczyć 50% ogółu osób pozostających bez zatrudnienia. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w mieście w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w mieście ogółem	592	611	509
liczba bezrobotnych kobiet	268	284	263
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	45,2%	46,4%	51,6%

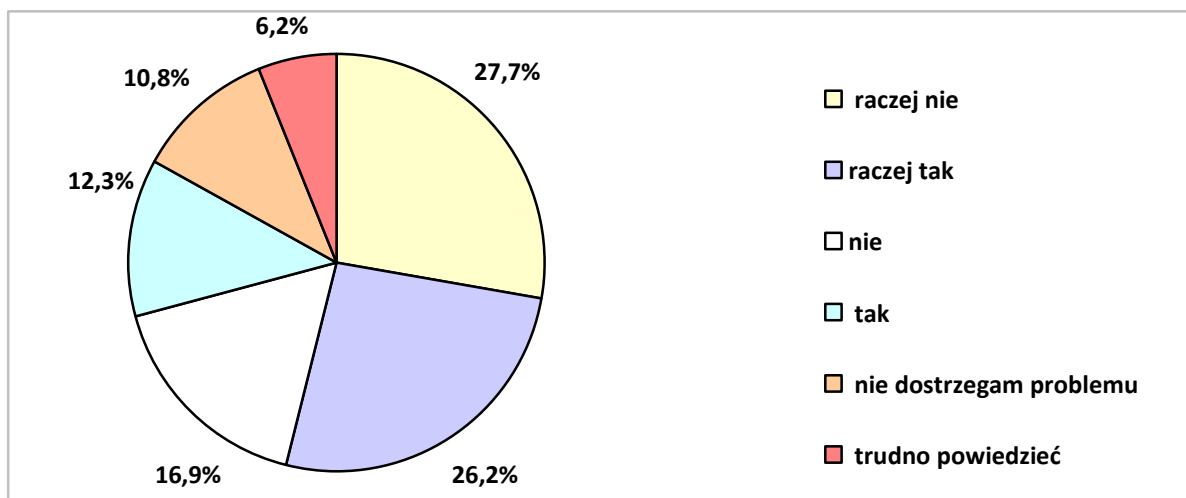
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku.

Z powyższych danych wynika, że w 2014 roku w Józefowie problem braku zatrudnienia w nieco większym stopniu dotykał kobiet niż mężczyzn. Należy przy tym zauważyć, że według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku w 2014 roku kobiety stanowiły większość wśród najlepiej wykształconych bezrobotnych z terenu Miasta Józefowa: 61,6% legitymowało się wykształceniem wyższym, a 59,0% wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym. Ten stan rzeczy może wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w mieście przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 64 ankiety wypełnione przez wybranych losowo mieszkańców miasta oraz pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

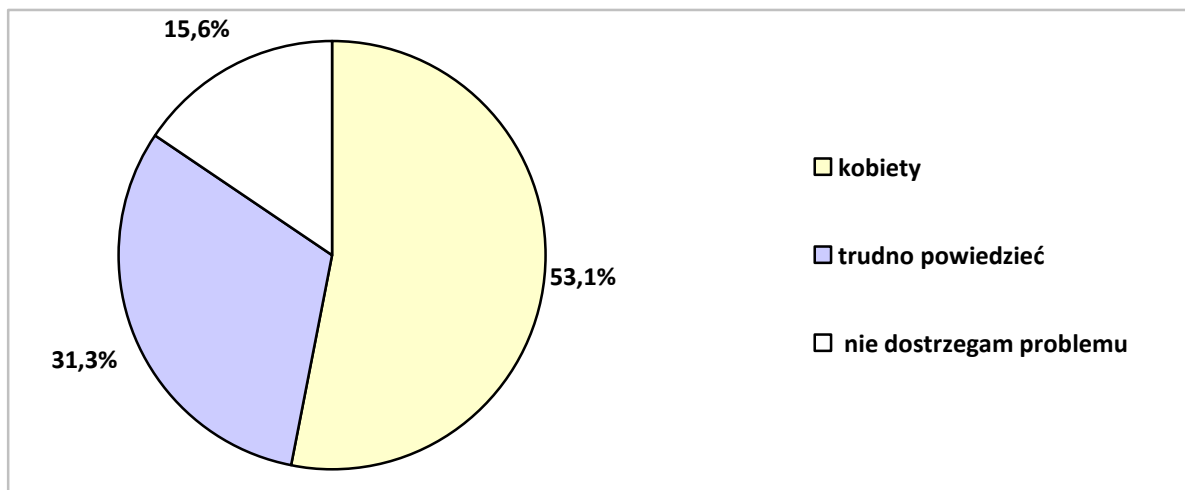

Dane z badania ankietowego.

Łącznie 44,6% ankietowanych odpowiedziało, że nie lub raczej nie. Odmiennego zdania było w sumie 38,5% respondentów. Skali problemu nie potrafiło określić 6,2% badanych, a 10,8% w ogóle nie dostrzegło tego problemu.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. W odpowiedzi ponad połowa badanych (53,1%) stwierdziła, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Jednocześnie 31,3% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, a 15,6% zupełnie nie dostrzegło problemu. Należy zauważyć, że nikt z uczestników badania nie odpowiedział, że ten problem dotyczy mężczyzn. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

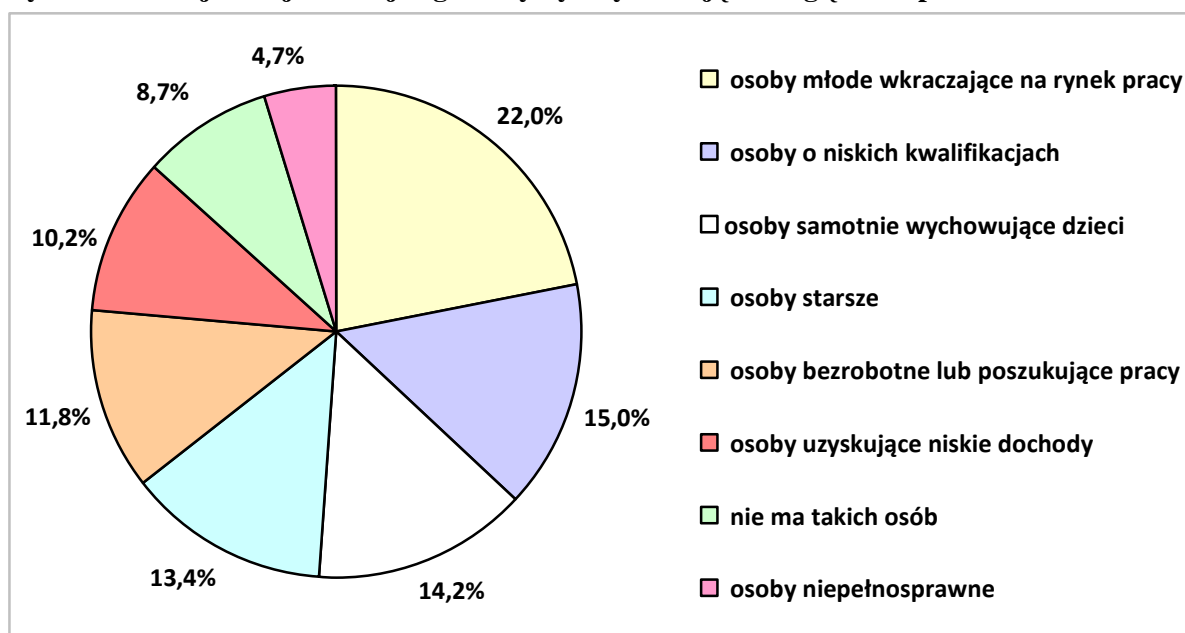
Wykres 10. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w mieście?

Dane z badania ankietowego.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w mieście dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 11. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w mieście?

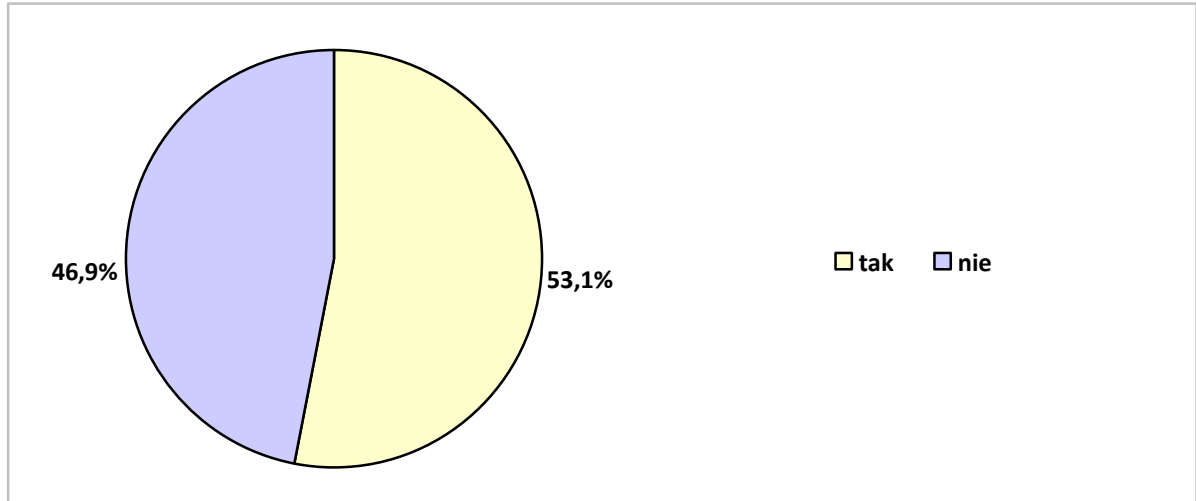

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej wskazywano odpowiedź, że są to osoby młode, wkraczające na rynek pracy (22,0%) bądź że są to osoby niskich kwalifikacjach (15,0%), osoby samotnie wychowujące dzieci (14,2%), osoby starsze (13,4%), osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (11,8%) oraz osoby uzyskujące niskie dochody (10,2%). Wymieniono również osoby niepełnosprawne, a 8,7% badanych stwierdził, że nie ma takich osób.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Czy Pani / Pana zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej?

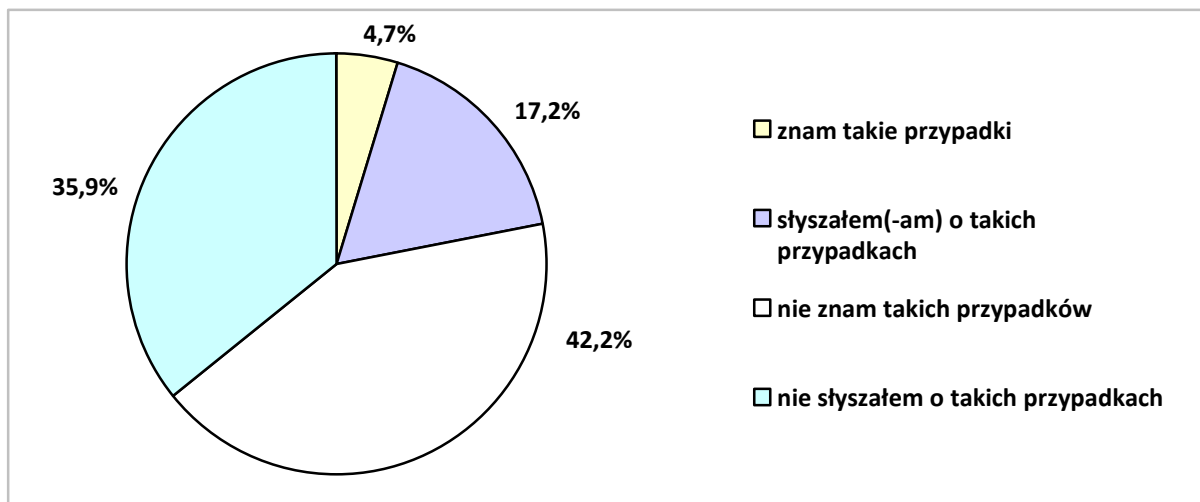

Dane z badania ankietowego.

Według 53,1% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 46,9% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym punkcie ankiety zapytano badanych, czy znają w mieście przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. 42,2% respondentów stwierdziło, że nie zna takich przypadków, z kolei 35,9% ankietowanych o nich nie słyszało. Odmiennego zdania było łącznie 21,9% badanych. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

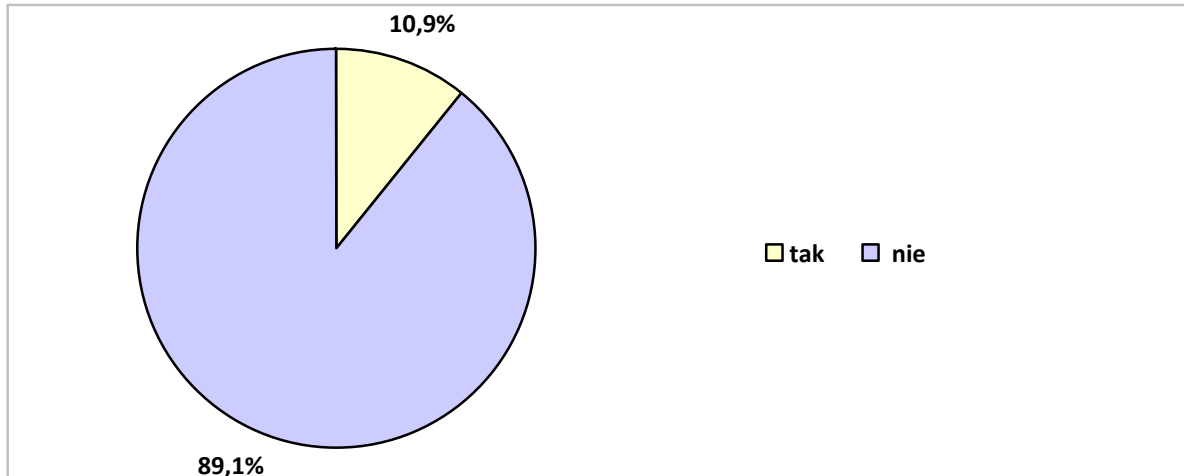
Wykres 13. Czy zna Pani / Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w mieście?

Dane z badania ankietowego.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Czy Panią / Pana lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?

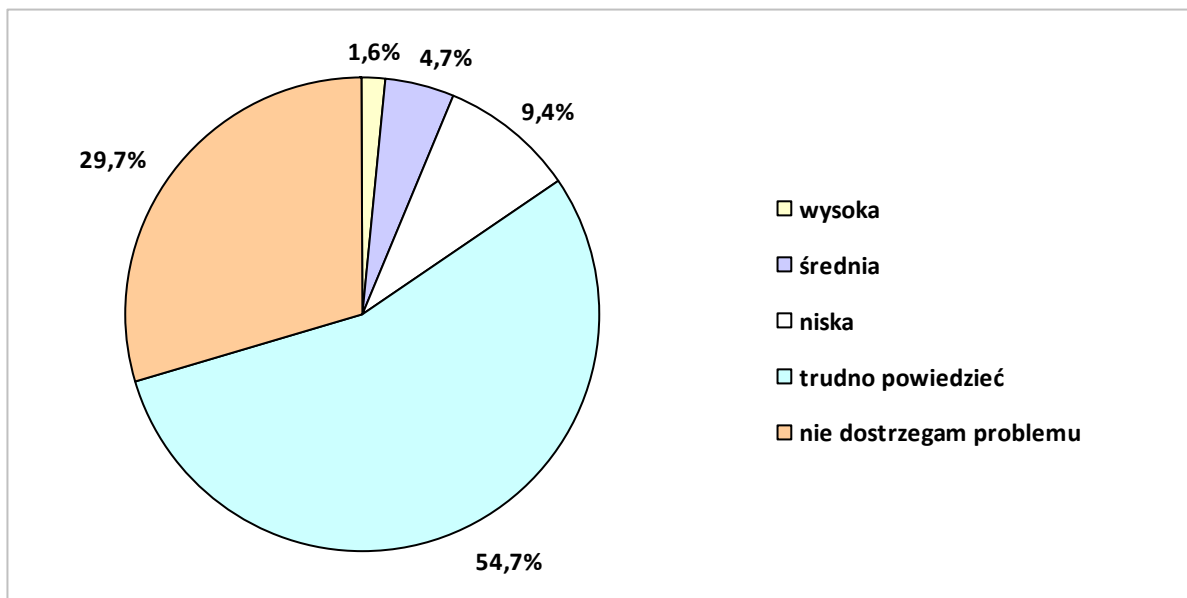

Dane z badania ankietowego.

Zdecydowana większość (89,1%) odpowiedziała przecząco, natomiast 10,9% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w mieście dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w mieście, jaka jest jego skala?

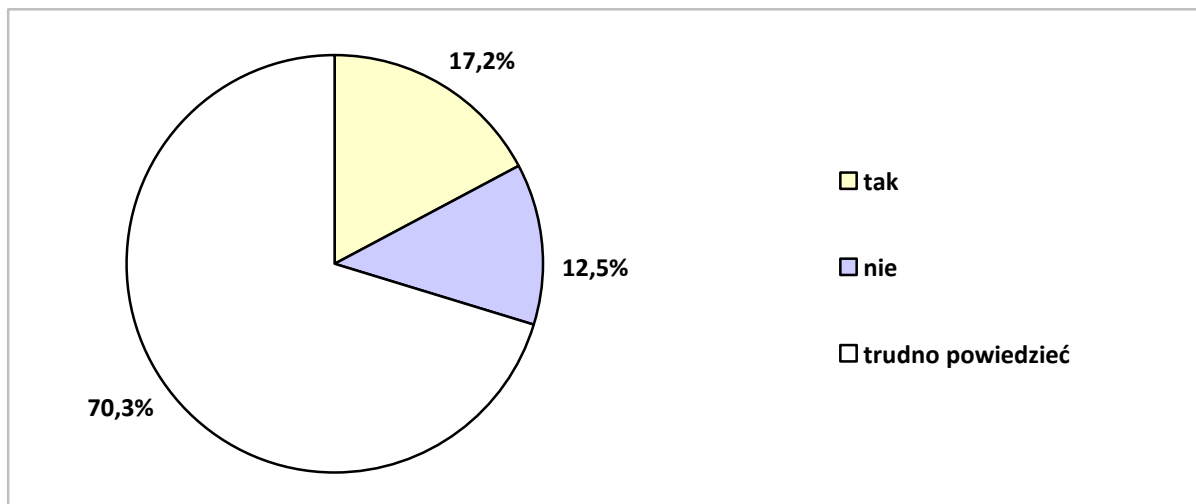

Dane z badania ankietowego.

Odpowiedzi na to pytanie nie było w stanie udzielić 54,7% ankietowanych, a 29,7% respondentów w ogóle nie dostrzegło problemu. Problem dostrzega, a jego skalę uważa za średnią 4,7% badanych, natomiast jako niską oceniło ją 9,4% mieszkańców, zaś jako wysoką tylko 1,6% pytanych.

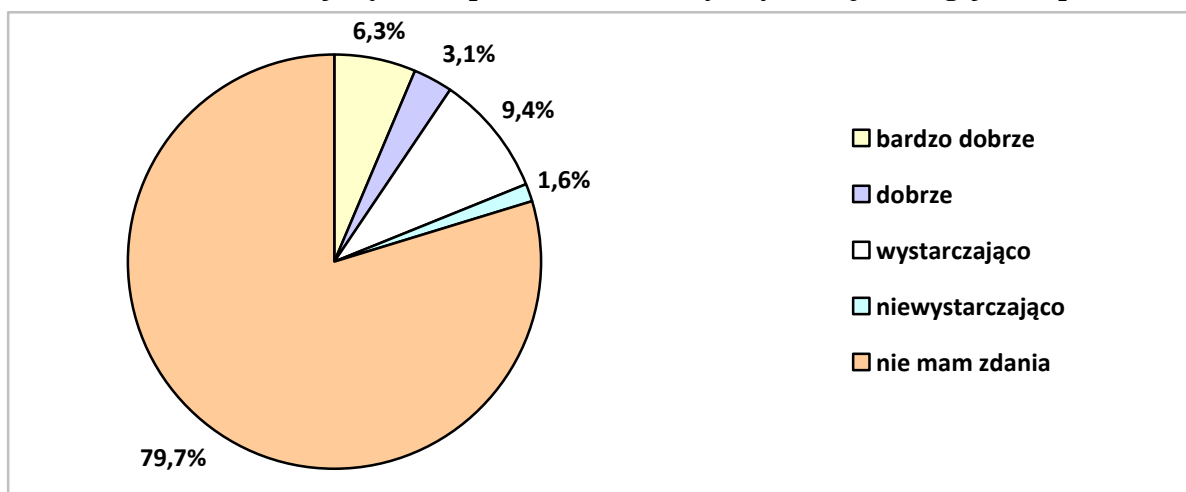
Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w mieście działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są znikome i trudne do określenia przez mieszkańców, dlatego większość respondentów (70,3%) nie jest w stanie ich ocenić, zaś 12,5% uważa, że takie działania w ogóle nie są w mieście prowadzone. 17,2% zapytanych potwierdziło prowadzenie takich działań. Szczegółowy rozkład udzielonych odpowiedzi przedstawiają kolejne dwa wykresy.

Wykres 16. Czy w mieście są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Wykres 17. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(-i) ocenia prowadzone w mieście działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w mieście koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom Józefowa. Samorząd miasta prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w mieście Józefów została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jego terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 3 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Olofa Palmego w Józefowie (liczba uczniów: 653, liczba nauczycieli: 60),
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Romualda Traugutta w Józefowie (liczba uczniów: 713, liczba nauczycieli: 74),
- Gimnazjum nr 1 im. Łączniczek Armii Krajowej w Józefowie (liczba uczniów: 605, liczba nauczycieli: 71).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga, psychologa i pielęgniarkę, 2 szkoły zatrudniają logopedę (brak w gimnazjum), a 1 placówka (gimnazjum) zatrudnia doradcę zawodowego.

Wszystkie zgłoszone w badaniu ankietowym placówki prowadzą dożywianie uczniów. Łącznie bezpłatne posiłki spożywa 62 uczniów i są to wszystkie dzieci, które wymagają tej formy pomocy.

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu oraz możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Jedna z placówek posiada klasy integracyjne (Szkoła Podstawowa nr 2). Przedstawiciele żadnej z placówek nie zgłosili trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, komputerowe, artystyczne, taneczne, sportowe, rytmiki oraz zajęcia ortofoniczne.. Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne i rewalidacyjne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie, ubóstwo oraz niezaradność rodziców. Według niektórych pytanych rodzice poświęcają dzieciom zbyt mało czasu i uwagi. Ankietowani zwracali również uwagę na dysfunkcje występujące w domu oraz cyberprzemoc.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z miasta uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych.

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	11	2
sięganie po alkohol	0	0	3
sięganie po narkotyki	1	1	2
niszczenie mienia szkolnego	3	13	0
kradzieże	2	3	1
dyskryminacja	1	2	2
udział w grupach negatywnych	0	0	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	93	0
autoagresja	3	19	0
ucieczki z domu	1	1	2
przestępczość ujawniona	0	0	3
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	3	30	0
zaniedbanie przez dom	3	68	0
przemoc w rodzinie	3	7	0
wykorzystywanie seksualne	0	0	3

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli m.in.: stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, zaniedbanie przez dom oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, a także autoagresję, niszczenie mienia szkolnego oraz pojedyncze przypadki przemocy w rodzinie.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej zwracali uwagę, iż należy dokładnie zdiagnozować problemy rodzin: ubóstwa, niedostosowania społecznego oraz uzależnień w rodzinach. W opinii ankietowanych ważne jest także badanie i monitorowanie bezpieczeństwa uczniów w drodze do i ze szkoły oraz kwestii dostępności substancji uzależniających.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych (przemocy w rodzinie, agresji), jak również tworzenia właściwych relacji w grupie i z dorosłymi. Organizowane są konkursy i pogadanki tematyczne oraz konsultacje indywidualne z uczniami i ich rodzicami, a także spotkania z przedstawicielami Policji i Straży Pożarnej. Prowadzone są zajęcia z terapii pedagogicznej. Realizowane są programy „Szkoła promująca zdrowie”, „Trzymaj formę”, „Między nami kobietkami”, „Mleko w szkole” i „Owoce i warzywa”.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według większości ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo-wychowawczych różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające i nie występuje potrzeba prowadzenia nowych działań. Niektórzy z badanych wskazali na potrzebę pedagogizacji rodziców oraz zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania, konsultacje indywidualne, spotkania w ramach zespołu powołanego do pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, pomagając przy organizacji imprez, uroczystości, konkursów i wycieczek szkolnych oraz w tworzeniu Programu Profilaktyki Szkoły i Programu Wychowawczego.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, MKRPA, Urząd Miasta Józefowa, Sąd Rejonowy w Otwocku, Komendę Powiatową Policji, Straż Miejską, Straż Pożarną, Sąd Rodzinny, kuratorów sądowych, służbę zdrowia, Nadleśnictwo, ZHP, prasę lokalną oraz Kościoły.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, udzielaniu pomocy socjalnej i materialnej, dofinansowaniu wypoczynku dzieci, pomocy w sytuacjach kryzysowych, pomocy w dożywianiu uczniów, prowadzeniu konsultacji, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, wymianie informacji, pedagogizacji rodziców, prowadzeniu zajęć terapeutycznych, jak również organizowaniu konkursów, imprez, spotkań, warsztatów, pogadanek z policjantami i przekazywaniu materiałów z zakresu profilaktyki.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, Ankietowani wskazali też na potrzebę dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez zwiększenie pomocy socjalnej. Według badanych niezbędna jest również pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo. Respondenci podkreślili także potrzebę zapewnienia prawidłowej opieki rodzicielskiej nad dziećmi oraz stworzenie funkcji asystenta rodziny.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

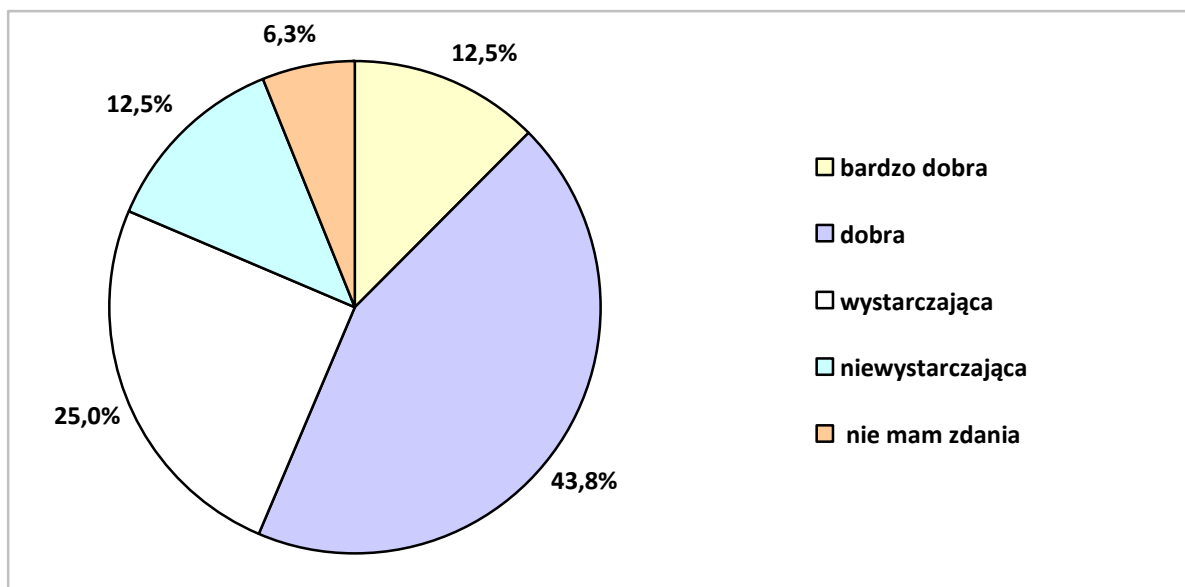
Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w mieście, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność kontynuacji dotychczasowych działań, realizacji programów oświatowo-zdrowotnych, pedagogizacji rodziców, prowadzenia konsultacji indywidualnych z rodzicami i ich dziećmi, pomocy materialnej potrzebującym oraz współpracy szkół z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz organizowanie festynów, imprez i akcji skierowanych do dzieci

i rodziców. Pojawił się także postulat zapewnienia dzieciom wsparcia ze strony pedagogów ulicy.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście w opinii społeczności lokalnej

O wyrażenie swoich opinii na temat obecnej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście poproszono przedstawicieli społeczności lokalnej, wśród których znaleźli się losowo wybrani mieszkańcy oraz przedstawiciele samorządu i instytucji miejskich. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście jako bardzo dobrą lub dobrą określiło łącznie 56,3% ankietowanych mieszkańców. Za wystarczającą uznało ją 25,0 % respondentów, a za niewystarczającą 12,5 % badanych. Zdania w tej sprawie nie miało 6,3 %.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 miliona, w 2010 roku do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju.

Struktura wiekowa ludności Miasta Józefowa jest w pewnym sensie potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich latach ma tutaj miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 37. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców miasta ogółem	18 781	18 857	18 988
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 029	3 165	3 283
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności miasta	16,1%	16,7%	17,2%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej miasta wynika, że systematycznie wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności; w latach 2012-2014 wynosił on odpowiednio: 16,1%, 16,7% i 17,2%.

Należy także mieć na uwadze malejącą dzietność rodzin, a z drugiej strony wydłużający się średni okres życia. Stanowi to dobitne potwierdzenie procesu starzenia się społeczeństwa i jest bardzo niekorzystną przesłanką, a zarazem wyzwaniem dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Warto zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie, w 2014 roku drugą najliczniejszą grupą były właśnie osoby starsze powyżej 61 roku życia. Ludzie w podeszłym wieku są z reguły bardziej narażeni na choroby i dysfunkcje utrudniające bądź uniemożliwiające wypełnianie funkcji życiowych i społecznych składających się na codzienną egzystencję, bardzo często też pozostają samotni. Osoby nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2012-2014 rosła liczba takich osób i wynosiła odpowiednio 3, 5 i 6. Dane na ten temat zawiera kolejna tabela.

Tabela 38. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób z miasta skierowanych do DPS	3	5	6
liczba osób z miasta przebywających w DPS	8	10	13

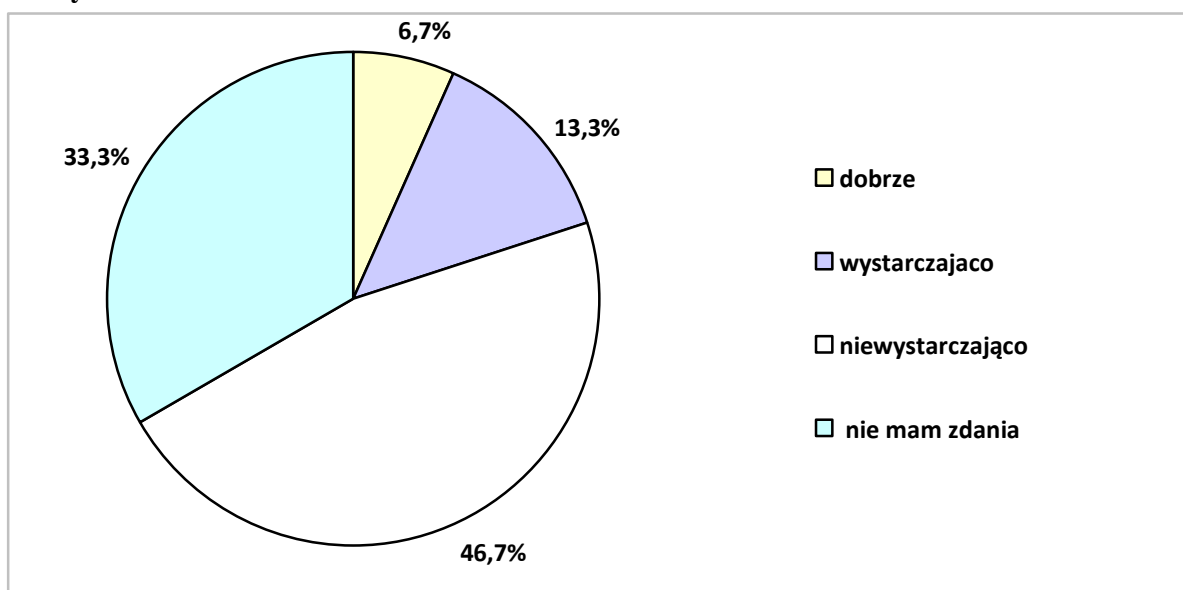
Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

W badaniu ankietowym, jakie zostało przeprowadzone na potrzeby niniejszego opracowania, przedstawiciele środowisk lokalnych zapytano o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w mieście. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, niskie dochody, niewystarczający dostęp do specjalistów, niezaradność i niedogodności związane z brakiem komunikacji miejskiej.

Natomiast wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w mieście, ankietowani wskazywali na konieczność utworzenia domu dziennego pobytu, klubu seniora, ułatwienie dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji, a także stworzenie taniej jadłodajni oraz miejsc rekreacji i odpoczynku; podkreślano brak ławek w przestrzeni publicznej.

W kolejnym pytaniu uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w mieście działań adresowanych do osób starszych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w mieście działania adresowane do osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając realizowane w mieście działania adresowane do osób starszych, nikt z uczestników badania nie przyznał oceny bardzo dobrej. Dobrze oceniło działania

adresowane do osób starszych 6,7% ankietowanych, a 13,3% uznało je za wystarczające. Co niepokojące, największa grupa ankietowanych – prawie 47%, była zdania, że działania te są niewystarczające. Jednocześnie aż 33,3% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności miasta wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w wówczas w Józefowie mieszkało ogółem 1 714 osób niepełnosprawnych. Było wśród nich kobiet i 756 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w mieście odnotowano 1 263 osoby niepełnosprawne prawnie i 451 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności miasta wynosił 10%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w mieście oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie wynika, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w mieście. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez MOPS w latach 2012-2014.

Tabela 39. Rodziny w mieście korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	93	93	89
liczba osób łącznie w rodzinach	160	140	134

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Józefowie.

Należy dodać, że w 2014 roku Referat Świadczeń Rodzinnych wypłacił ogółem 467 świadczeń (na łączną wartość 36 040 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w Józefowie mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z miasta, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

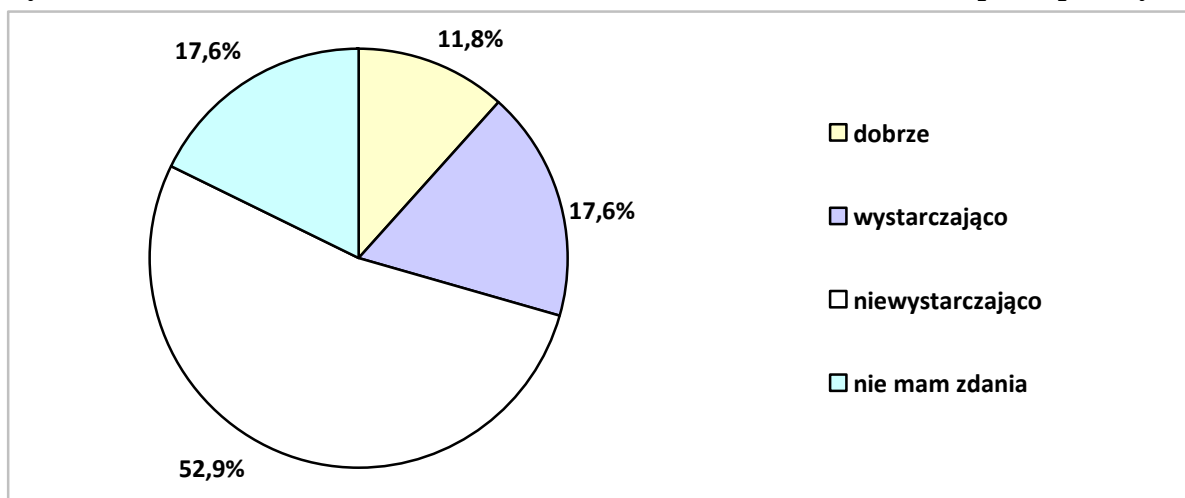
Tabela 40. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom miasta w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z miasta (wraz z opiekunami), którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	46	28	47
liczba osób niepełnosprawnych z miasta, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	36	29	12
liczba osób niepełnosprawnych z miasta, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	9	3	3

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku.

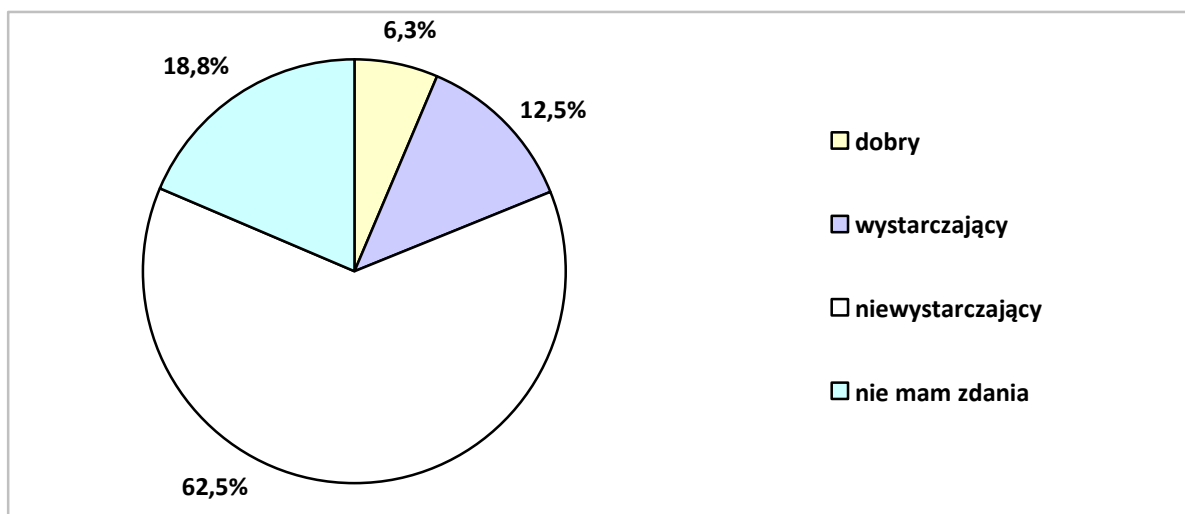
W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom Józefowa dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom miasta, borykającym się z problemami niepełnosprawności. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w mieście działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 21. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Tylko 11,8% ankietowanych dobrze oceniło realizowane w mieście działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Niespełna 18% uznało te działania za wystarczające. Ponad połowa respondentów (52,9%) stwierdziła jednak, że są one niewystarczające. 17,6% badanych nie miało zdania na ten temat.

Nieco gorzej ankietowani mieszkańcy ocenili dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście. Jedynie 6,3% określiło go jako dobry, a jako wystarczający 12,5%. Natomiast aż 62,5% uznało, że jest niewystarczający. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało blisko 19% badanych.

Trzeba przy tym zauważyć, że udzielając odpowiedzi na powyższe pytania ankiety, nikt z uczestników badania nie wskazał oceny bardzo dobrej.

Analizując wyniki badania nie można też pominąć faktu, że na obydwie pytania zbliżony odsetek respondentów (ok. 18%) odpowiedział „nie mam zdania”. Można przypuszczać, że taka część populacji nie ma żadnej orientacji w sytuacji osób niepełnosprawnych, ponieważ nie ma takich osób w ich najbliższym otoczeniu. Jednocześnie zdecydowana większość, przynajmniej w pewnym stopniu, orientuje się w sytuacji osób niepełnosprawnych w mieście.

Należy więc odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w mieście na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. 16,2% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, jednocześnie tylko 6,3% wskazało problemy wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w mieście. Przytoczone wyżej informacje pozwalają wyprowadzić tezę, że osoby

niepełnosprawne w mieście nie są izolowane. Mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych, choć w powszechnym odczuciu oferowane im wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni wystarczające i dostosowane do potrzeb.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie miasta.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu miasta, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;
- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;
- starość;

- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie przez samorząd miasta działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy • możliwość skorzystania przez osoby bezrobotne z miasta z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • prowadzenie w mieście akcji charytatywnych na rzecz ubogich • prowadzenie wśród mieszkańców miasta działań uwrażliwiających na problemy osób ubogich • realizowanie w mieście programów lub projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w mieście • możliwość skorzystania przez osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością w mieście z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań w zakresie diagnozowania problemu bezrobocia w mieście • nieprowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych w mieście, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • nieprowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia w mieście wśród kobiet • nieprowadzenie działań na rzecz tworzenia w mieście podmiotów ekonomii społecznej, mogących tworzyć nowe miejsca pracy • nieupowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • niepodejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w mieście • niepodejmowanie działań służących ograniczeniu zjawisku dziedziczenia biedy w mieście
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastający poziom bezrobocia w mieście • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • podejmowane działania na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem są wystarczające w stosunku do potrzeb miasta • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich • niepostępujące zjawisko ubożenia mieszkańców miasta • wystarczające rozpoznanie zjawiska bezdomności w mieście • niewzrastająca w mieście liczba osób zagrożonych bezdomnością • wystarczająca w stosunku do potrzeb miasta oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemem bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • brak szans na zatrudnienie osób bezrobotnych z miasta w podmiotach ekonomii społecznej • środki finansowe z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) nie przyczyniają się do ograniczenia bezrobocia w mieście • oferta organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych nie przyczynia się do łagodzenia problemów związanych z bezrobociem w mieście • niezmnijająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w mieście • brak udziału mieszkańców miasta w działaniach prowadzonych na rzecz ubogich

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań w zakresie prowadzenia analiz

<p>dysfunkcjom rodzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie przez miasto rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • na terenie miasta są placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe prowadzone przez organizacje pozarządowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w mieście bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe w mieście • wychodzenie przez instytucje miasta do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego • możliwość skorzystania przez rodziny, dzieci i młodzież z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży w mieście • obecność w mieście kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie w mieście poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • działanie zespołów interdyscyplinarnych • zapewnienie osobom z miasta dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z miasta do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • prowadzenie w mieście akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<p>potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niepodejmowanie przez samorząd miasta działań na rzecz zaspokajania potrzeb młodzieży w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego • brak możliwości skorzystania przez osoby z miasta dotknięte przemocą w rodzinie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w mieście • wystarczający zakres wsparcia asystentów rodziny • możliwość skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • odpowiadający potrzebom dostęp do opieki przedszkolnej w mieście • pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjalnych sytuacja finansowa miasta • zaspokajająca oczekiwania uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niemalejąca liczba rodzin dysfunkcyjnych w mieście • niezaspokajające potrzeb poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom w mieście • niezaspokajanie potrzeb młodzieży z terenu miasta w zakresie dostępu do szkolnictwa ponadgimnazjalnego • zwiększająca się w mieście liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się w mieście liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • niewystarczająca liczba osób pracujących

<p>w mieście</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego w mieście • dostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży • wzrastające w mieście zaangażowanie dzieci i młodzieży w wolontariat • wpływanie na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie przez prowadzone w mieście poradnictwo i podejmowane interwencje • niezwiększająca się w mieście liczba wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie 	<p>w mieście z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezmnieszenie się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie
--	--

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie przez miasto dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej • prowadzenie w mieście działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • inicjowanie w mieście przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd miasta działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie w mieście działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • kierowanie osób uzależnionych z miasta na leczenie odwykowe • prowadzenie w mieście działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie w mieście problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • istnienie w mieście kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie miasta programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w mieście grup lub instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • niezapewnienie rodzinom z miasta dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej

<ul style="list-style-type: none"> • jednostki gminne podejmują współpracę z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd miasta działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w mieście • realizowanie w mieście inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczający dostęp mieszkańców miasta do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • wystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w mieście • zadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w mieście w obszarze uzależnień • zadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień • niewzrastająca w mieście liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców miasta • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców miasta • wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych w mieście na temat zagrożeń uzależnieniami • objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych z miasta zainteresowanych wsparciem • wzrost świadomości dzieci i młodzieży z miasta na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrost wśród dzieci i młodzieży w mieście świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne • zauważalne efekty podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • rosnący w mieście poziom bezpieczeństwa na drodze • angażowanie się przez mieszkańców miasta w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	<ul style="list-style-type: none"> • niezapewnianie rodzinom z miasta dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • niedostosowana do potrzeb miasta oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • niewzrastające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców miasta • niewystarczająca liczba osób pracujących w mieście z osobami uzależnionymi

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie analizowania sytuacji demograficznej miasta z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • analizowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w mieście • informowanie osób starszych z miasta o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmacniania potencjału osób starszych • stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • wychodzenie do osób starszych z ofertą spędzania czasu wolnego • zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • możliwość korzystania przez osoby starsze z miasta z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz 	<ul style="list-style-type: none"> • niedysponowanie przez miasto kadrami pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • brak w mieście takich form wsparcia osób starszych, jak: kluby seniora, domy dziennego pobytu • brak działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • niezachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca wiedza osób starszych w mieście o dostępnych formach pomocy • zasoby miasta umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w mieście • wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych z miasta dostępność domów pomocy społecznej • zaspokajające potrzeby osób starszych z miasta możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • dostosowana do potrzeb miasta oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych • niewzrastająca w mieście liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze z miasta wsparcia ze strony rodzin • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności miasta • wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w mieście • niewystarczający dostęp osób starszych z miasta do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych z miasta o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • likwidowanie w mieście barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z miasta ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • prowadzenie działań na rzecz tworzenia w mieście podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • prowadzenie w mieście działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) • prowadzenie wśród mieszkańców miasta działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań w zakresie monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom miasta • niedysponowanie przez miasto kadrami pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • brak działań w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z miasta • brak w mieście domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • nieinformowanie przedsiębiorców z miasta o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • brak działań zachęcających mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z miasta do usług rehabilitacyjnych • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • wystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z miasta do domów dziennego pobytu • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych z miasta o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • posiadanie przez przedsiębiorców z miasta wystarczającej wiedzy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • zasoby i możliwości miasta zaspokajające potrzeby w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • wzrastające w społeczności miasta przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w mieście podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • niewystarczający dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi z miasta do specjalistycznych usług opiekuńczych

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców miasta • stwarzanie przez miasto możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców • stwarzanie przez miasto mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji • wspieranie przez miasto aktywności gospodarczej mieszkańców • upowszechnianie w mieście wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej • wystarczające zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w mieście • podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w mieście poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • podejmowanie w mieście działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • realizowanie na terenie miasta przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) • prowadzenie przez jednostki organizacyjne miasta działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • niezauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym • brak na terenie miasta działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) • wskazane poszerzenie sieci placówek pomocy społecznej w mieście dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje miasta na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • otwarcie społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • wykazywanie aktywności społecznej przez mieszkańców miasta • dostateczna wiedza mieszkańców miasta o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające w mieście zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none">• wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców miasta• dostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej miasta• dostateczna wiedza mieszkańców miasta o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej• możliwość poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w mieście• wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji miejskiej kadry pomocy społecznej• dostateczna wiedza mieszkańców miasta o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych• wpływ działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w mieście• wpływ działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w mieście• zainteresowanie mieszkańców miasta różnymi formami działalności wolontarystycznej	
--	--

22. PODSUMOWANIE

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w mieście systematycznie rośnie liczba osób w najstarszej grupie wiekowej. Z tej tendencji wynika potrzeba zapewnienia coraz większej grupie ludzi starszych pomocy materialnej i rzeczowej, zapewnienia dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż jest ona w mieście dobrze rozwinięta. Jeśli chodzi o **komunikację**, to należy zaznaczyć, że mieszkańcy sygnalizują problemy wynikające z rozległości miasta przy jednoczesnym braku miejskiej komunikacji. Analiza **sytuacji gospodarczej** wykazała, że w mieście stale wzrasta liczba podmiotów gospodarczych, szczególnie małych i średnich firm, dominują podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności.

Co się tyczy **zasobów i warunków mieszkaniowych**, w latach 2012-2014 liczba mieszkań komunalnych w mieście systematycznie wzrastała, choć na podstawie wypowiedzi

mieszkańców należałoby stwierdzić, iż potrzeby w tym zakresie nie są zaspokajane. Mała w rozpatrywanym okresie liczba mieszkań socjalnych w mieście, a co za tym idzie, także liczba mieszkających w nich osób. Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacano dodatki mieszkaniowe.

Analiza **zasobów edukacyjnych** miasta pozwoliła stwierdzić, iż na jego terenie funkcjonuje 25 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 12 przedszkoli, 5 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 3 szkoły ponadgimnazjalne i 1 szkoła wyższa. Spośród mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym, większość pozytywnie oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w mieście, natomiast w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w mieście brakuje, wskazywano najczęściej żłobek. Jeśli chodzi o **instytucje kultury**, działalność w mieście prowadzą: Miejski Ośrodek Kultury w Józefowie, Biblioteka Publiczna oraz muzeum. Spośród uczestników badania ankietowego tylko 12% stwierdziło, że dostęp do placówek kultury w mieście jest niewystarczający. Wskazując placówki kulturalne, których w mieście brakuje, ankietowani wymieniali przede wszystkim kino.

Co się tyczy **infrastruktury zdrowotnej**, mieszkańcy Józefowa mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 4 zakładach opieki zdrowotnej, z czego 2 są niepubliczne, w mieście działa też 8 aptek. Spośród uczestników badania ankietowego największa grupa, ponad 70% pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia. Odmiennego zdania było ok.18%. Wśród lekarzy specjalistów, których brakuje w mieście wymieniano: okulistę, kardiologa, dermatologa, ortopedę, endokrynologa, neurologa, onkologa. Wskazywano także zapotrzebowanie na rehabilitantów.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Józefowie jest bardzo dobrze rozwinięta. Składa się na nią wiele nowoczesnych obiektów sportowych, do których zaliczają się m. in. 2 pełnowymiarowe boiska piłkarskie, hala sportowa, pływalnie, place zabaw, siłownie na świeżym powietrzu, sale gimnastyczne przy szkołach, place zabaw. Spośród ankietowanych mieszkańców miasta łącznie 66,6% oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych jako bardzo dobry lub dobry, a jako niewystarczający oceniło go 13%. Walory przyrodniczo-krajobrazowe Józefowa, malownicze położenie przy ujściu rzeki Świder, liczne tereny zielone i obszary leśne stwarzają warunki umożliwiające **rozwój turystyki**, któremu sprzyja także bogate zaplecze sportowo-rekreacyjne.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, to, na terenie miasta dominowały przestępstwa kryminalne, z przewagą kradzieży i kradzieży z włamaniem. Według danych

Policji przestępczość w Józefowie wykazywała z roku na rok coraz niższy poziom; rosła natomiast skuteczność ścigania i wykrywalność. W odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?” zdecydowana większość ankietowanych mieszkańców stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w mieście świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadre w 2014 roku stanowiło 7 osób, w tym 5 pracowników socjalnych. Na 1 pracownika socjalnego przypadało aż 3 797 mieszkańców, co oznacza, że nie był spełniony wskaźnik zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W wykonywaniu zadań MOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi miasta, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2012-2014 przy niewielkich wahaniach pozostawała na zbliżonym poziomie. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności miasta. Największą grupę w ich gronie stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie, najczęściej borykające się z brakiem zatrudnienia. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdziły dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej; w latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną było bezrobocie, a w dalszej kolejności: ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. W znacznie mniejszym stopniu mieszkańcy miasta korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, czy potrzeba ochrony macierzyństwa.

W 2014 roku na terenie Józefowa funkcjonowało 11 **organizacji pozarządowych** . Samorząd miasta podejmował z nimi współpracę w oparciu o akt prawa miejscowego. W mieście funkcjonowały 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Przy 2 z nich działają parafialne zespoły „Caritas”, zajmujące się rozdzielaniem darów żywnościowych, przygotowaniem paczek świątecznych, organizowaniem wypoczynku letniego dzieci i młodzieży.

W ramach diagnozy problemów społecznych Miasta Józefowa przeprowadzono **badania ankietowe** wśród losowo wybranych mieszkańców oraz osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. Do analizy przedłożono wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji

społecznej w mieście. Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w mieście, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie oraz alkoholizm. Wymieniano także dysfunkcyjność rodzin, nierówności społeczne oraz problemy związane ze starzeniem się. Ankietowani wskazali kategorie osób i grup, które są ich zdaniem najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym, uznając, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, osoby i rodziny dotknięte bezrobociem, dzieci z rodzin ubogich oraz osoby niepełnosprawne i ich rodziny. W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w mieście jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: bezrobocie, starość, pomoc rodzinie i dziecku oraz ochrona macierzyństwa.

Odpowiadając na pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin, udzielania pomocy w postaci wsparcia materialnego oraz poradnictwa i aktywizacji zawodowej, a także podejmowania działań na rzecz osób starszych. Postulowano utworzenie domu dziennego pobytu i klubu seniora.

Problemy na **rynku pracy** przyczyniają się do ubożenia ludności, a nawet prowadzą do wykluczenia społecznego. Analiza struktury bezrobocia w Józefowie wykazała, że w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w mieście zmieniła się, a w 2014 r. była zauważalnie niższa niż w latach poprzednich. W latach 2012-2013 wśród osób pozostających bez zatrudnienia nieznacznie więcej było mężczyzn, a w 2014 r. kobiety stanowiły większość osób bezrobotnych w mieście. Największe grupy wśród bezrobotnych stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata, osoby pozostające bez zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy, osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat, a także osoby z wykształceniem średnim pomaturalnym i zasadniczym zawodowym.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata, osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, osób ze stażem pracy od 10 do 20 lat oraz osób z wykształceniem wyższym.

Co do **bezdomności**, to nie jest ona dużym problemem w mieście i utrzymuje się na stałym poziomie.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań, które inicjowanie należy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pozwala stwierdzić, że w latach 2012-2014 spadała wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na walkę z alkoholizmem. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii ulegały wahaniom, natomiast na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przeznaczono w 2014 r. większe środki niż w latach poprzednich. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w mieście ulegała niewielkim zmianom, podobnie liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń. Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano i nie podejmowano decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia. W analizowanym okresie rokrocznie przeprowadzano 5 lub 6 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Badania ankietowe dotyczące **problemów równości płci** wykazały, że koncentrują się one głównie w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom miasta. Samorząd miasta prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Analiza **sytuacji dziecka** w mieście wykazała, że problemami, które najczęściej dotykają dzieci, młodzież i ich rodziny są: stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, zaniedbanie przez dom, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, a także pojedyncze przypadki przemocy w rodzinie, kradzieży, niszczenia mienia szkolnego i autoagresji. Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zapewnienia prawidłowej opieki rodzicielskiej nad dziećmi, dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez zwiększenie pomocy socjalnej.

W ostatnich latach w mieście wzrasta liczba **osób starszych** i ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby i niepełnosprawność, z czym wiąże się narastający problem uzależnienia od pomocy innych. Do problemów, z którymi borykają się osoby w podeszłym wieku zalicza się też samotność, niskie dochody, niezaradność. Wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie w 2014 roku drugą co do liczebności grupę stanowiły osoby po 61 roku życia. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców miasta o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, niski status

materialny, niezaradność. Natomiast wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w mieście, ankietowani najczęściej wskazywali utworzenie domu dziennego pobytu i klubu seniora. Podnoszono także kwestię braku komunikacji na terenie miasta i najbliższej okolicy. Oceniając realizowane w mieście działania adresowane do osób starszych prawie połowa respondentów uznała je za niewystarczające. Dobrze oceniło je niecałe 7%, a ok.13% ankietowanych przyznało, że są wystarczające. Nikt z uczestników badania nie wskazał oceny bardzo dobrej.

Analiza sytuacji **osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w mieście. Należy dodać, że w 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie wypłacił ogółem 467 świadczeń (na łączną wartość 36 040 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w Józefowie korzystają ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom Józefowa dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom miasta borykającym się z problemami niepełnosprawności. Tylko 11,8% ankietowanych dobrze oceniło realizowane w mieście działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Niespełna 18% uznało te działania za wystarczające. Ponad połowa respondentów (52,9%) stwierdziła jednak, że są one niewystarczające. 17,6% badanych nie miało zdania na ten temat.

Gorzej ankietowani mieszkańcy ocenili dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście. Jedynie 6,3% określiło go jako dobry, a jako wystarczający 12,5%. Natomiast aż 62,5% uznało, że jest niewystarczający. Jednocześnie zdania w tej sprawie nie miało blisko 19% badanych.

Trzeba przy tym zauważyć, że udzielając odpowiedzi na powyższe pytania ankiety, nikt z uczestników badania nie przyznał oceny bardzo dobrej. Problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w mieście na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Osoby niepełnosprawne nie są izolowane, mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu miasta, do opracowania założeń polityki społecznej Miasta Józefowa na lata 2016-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa na lata 2016-2020, jest następująca:

**„Józefów miastem dążącym do integracji jego mieszkańców,
starającym się zaspokajać ich potrzeby,
stwarzającym im możliwości rozwoju
oraz przeciwdziałającym zjawiskom marginalizacji
i wykluczenia społecznego”**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców miasta.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami dotkniętymi lub zagrożonymi ubóstwem.
3. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
4. Zapewnienie posiłku osobom dotkniętym ubóstwem.
5. Zapewnienie osobom ubogim dostępu do bezpłatnego poradnictwa prawnego.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną.
8. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich.
9. Rozwój w mieście zasobów mieszkań socjalnych.
10. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez MOPS.

4. Promowanie zasady równości płci, uwzględnianie problematyki równości płci w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.
5. Opracowywanie i realizacja lub współudział w realizacji projektów i akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
6. Wspieranie działalności na terenie miasta podmiotów ekonomii społecznej (także o ponadlokalnym obszarze działania).
7. Promowanie miasta w celu pozyskania inwestorów z zewnątrz.
8. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi lub dotkniętymi bezdomnością.
3. W razie potrzeby zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Józefowa, Rada Miasta Józefowa, Urząd Miasta Józefowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Otwocku, placówki oświatowe, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza miasta, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy, powiatowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób korzystających z posiłku,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba mieszkań socjalnych w mieście,
- liczba osób bezrobotnych z miasta objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób zatrudnionych w miejskiej spółdzielni socjalnej,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych w mieście, w tym liczba podmiotów ekonomii społecznej i inwestorów z zewnątrz,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- zabezpieczenia schronienia osobom bezdomnym.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie w mieście prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników MOPS-u i placówek oświatowych.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami.
3. Zapewnienie opieki dzieciom poniżej 3 r.ż.
4. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych i prowadzenie w większym zakresie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
6. Zatrudnianie, adekwatnie do potrzeb, asystentów rodziny oraz organizowanie szkoleń i projektów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
7. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym prawnego, psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej).
8. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w mieście poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności przez Zespół Interdyscyplinarny.
5. Utworzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób dotkniętych przemocą.
6. Ułatwienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
7. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
3. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych lub nauczania indywidualnego.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych miasta.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, udział w kampaniach ogólnopolskich oraz inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do opieki medycznej (w tym stomatologicznej) w placówkach oświatowych.
4. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie zawierają: Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Józefowa, Rada Miasta Józefowa, Urząd Miasta Józefowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Otwocku, specjaliści, placówki służby zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Policja, Prokuratura Rejonowa w Otwocku, Sąd Rejonowy w Otwocku, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy, powiatowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba asystentów rodzin,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z opieki medycznej (w tym stomatologicznej) w placówkach oświatowych,
- liczba realizowanych programów zdrowotnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
3. Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych – Senior WIGOR.
6. Zapewnienie dowozu posiłku dla osób mających trudności z poruszaniem się.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu przez osoby starsze; zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z podmiotami ekonomii społecznej i innymi podmiotami gospodarczymi tworzącymi miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych.
9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Józefowa, Rada Miasta Józefowa, Urząd Miasta Józefowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku, Powiatowy Urząd Pracy w Otwocku, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Otwocku, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki służby zdrowia, placówki kultury, oświatowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy, powiatowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia MOPS-u oraz PCPR-u,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z Domu Dziennego Pobytu,
- liczba osób korzystających z dowozu posiłków,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Podejmowanie przez jednostki miasta i jego mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, Policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół, działania edukacyjne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Józefowa, Rada Miasta Józefowa, Urząd Miasta Józefowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Prokuratura Rejonowa w Otwocku, Sąd Rejonowy w Otwocku, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy, powiatowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w mieście poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego.
2. Zwiększenie zatrudnienia pracowników socjalnych zgodnie ze wskaźnikami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
3. Poprawa warunków lokalowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; w miarę możliwości zmiana siedziby MOPS.
4. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej np. na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.
2. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
3. Inicjowanie i wspieranie działalności na terenie miasta organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej (także o ponadlokalnym obszarze działania).
4. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej.
5. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji mieszkańców miasta, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy Unii Europejskiej.

6. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet miasta źródeł finansowania.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu miasta z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Roczny program współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz Miasta Józefowa, Rada Miasta Józefowa, Urząd Miasta Józefowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne miasta.

Partnerzy w realizacji działań:

Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy i wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń i konferencji, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w mieście, zajmujących się zagadnieniami z zakresu polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów,
- liczba wspieranych przez samorząd miasta organizacji pozarządowych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej i zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy jednostek organizacyjnych miasta z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa na lata 2016-2020 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie. Działania te będą podejmowane zgodnie z harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Zespół Oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający zostanie powołany zarządzeniem Burmistrza Józefowa, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Burmistrza.

Zespół Oceniający strategię będzie okresowo oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście przekaze Burmistrzowi Miasta Józefowa i Radzie Miasta, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części

danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców miasta oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 41. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2020

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:				
2016	2017	2018	2019	2020
6 219 022	6 450 000	6 552 000	6 720 000	6 930 000

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
2. Roczny Program współpracy Miasta Józefowa z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Józefowa na lata 2016-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd miasta i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w mieście. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Przewodniczący Rady Miasta Józefowa

Cezary Łukaszewski